

Západočeská univerzita v Plzni

Filozofická fakulta

Diplomová práce

Syrsko-libanonské politické vztahy po roce 2011

Dopad syrského konfliktu na politickou situaci v Libanonu

Bc. Lenka Morgensternová

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická
Katedra blízkovýchodních studií
Studijní program mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Blízkovýchodní studia

Diplomová práce
Syrsko-libanonské politické vztahy po roce 2011
Dopad syrského konfliktu na politickou situaci v Libanonu

Vedoucí práce:

Mgr. Ivan Ramadan Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2022

.....

OBSAH

1. ÚVOD.....	1
2. POLITICKÉ VZTAHY SÝRIE A LIBANONU PŘED ROKEM 2011	4
2.1 Občanská válka v Libanonu 1975-1990	4
2.2 Tá'ífská dohoda roku 1989 a její důsledky	8
2.3 Důsledky atentátu na Rafíqa al-Harírího 2005.....	11
2.4 Červencová válka 2006	12
2.5 Shrnutí syrsko-libanonských vztahů před rokem 2011	14
3. VÝVOJ SYRSKO-LIBANONSKÝCH VZTAHŮ V LETECH 2011-2012	16
3.1 Arabské jaro v Sýrii.....	16
3.2 Politická situace v Libanonu	17
3.3 Počátek uprchlické krize	20
3.4 Dopad počínajícího syrského konfliktu na Libanon	22
3.5 Shrnutí dopadů syrského konfliktu na Libanon mezi lety 2011-2012	24
4. VÝVOJ BILATERÁLNÍCH VZTAHŮ MEZI LETY 2013-2016....	26
4.1 Vývoj syrského konfliktu a zapojení Hizbulláhu.....	26
4.2 Průběh uprchlické krize	29
4.3 Politická situace v Libanonu	33

4.4 Shrnutí dopadů syrského konfliktu na Libanon mezi lety 2013-2016	38
5. VÝVOJ VZTAHŮ SÝRIE A LIBANONU MEZI LETY	
2017-2021	40
5.1 Konec syrského konfliktu a nové výzvy pro Libanon	40
5.2 Situace syrských uprchlíků v Libanonu	40
5.3 Politická situace v Libanonu.....	44
5.3.1 Rozsudek nad viníky atentátu na Rafíqa al-Harírího	48
5.4 Shrnutí dopadů syrského konfliktu na Libanon lety 2017-2021	50
6. ZÁVĚR	52
LITERATURA	55
RESUMÉ	74
PŘÍLOHY	75

1. ÚVOD

Jednou z příčin politické nestability Libanonu se zdá být jeho náboženská různorodost. Multikonfesní uspořádání libanonské společnosti ovlivňuje politické dění v zemi v podstatě od vyhlášení nezávislosti v roce 1943. Žije zde vedle sebe osmnáct oficiálně uznávaných konfesních komunit, v některých ohledech odlišných v politické i kulturní rovině. V důsledku této rozmanitosti bylo fungování centrální vlády v četných obdobích moderní libanonské historie nestabilní. Libanonská ústava zavazuje státní instituce a politiky k respektu vůči všem náboženským komunitám v zemi, zaručuje svobodu vyznání a možnost zastoupení členů jednotlivých komunit v parlamentu, vládě a na vysokých postech státní správy.

Přelévání konfliktu ze Sýrie do Libanonu není fenoménem pouze poslední doby. Sýrie již dříve výrazně ovlivňovala dění v Libanonu, neboť se země několikrát dostala do centra arabsko-izraelského konfliktu. V důsledku vývoje Libanonské občanské války Sýrie získala vojenskou kontrolu nad územím Libanonu, jemuž dominovala zhruba 30 let. Ani dnes se Libanon nedokáže bránit politickému vlivu Sýrie, což se často výrazně odráží na jeho vnitropolitickém vývoji.

Téma své diplomové práce jsem si zvolila z důvodu dlouhodobějšího zájmu o politické dění v Libanonu, kde jsem byla na studijním pobytu, a kromě studia arabského jazyka jsem se snažila blíže pochopit komplikovanou politickou situaci, na které se v posledních letech výrazně odrazil průběh syrského konfliktu.

Metodika práce se opírá o obsahovou analýzu dostupných zdrojů. Původně plánovaný terénní výzkum nebylo možno uskutečnit z důvodu pandemie COVID-19.

Cílem diplomové práce je zjistit, do jaké míry měl konflikt v sousední Sýrii, s tím související přítomnost syrských uprchlíků a zapojení Hizbulláhu vliv na politickou stabilitu Libanonu. Od roku 2011 proudili na libanonské území tisíce syrských uprchlíků, kteří ovlivňovali i v dalších letech křehkou bezpečnostní, ekonomickou, sociální i politickou situaci v zemi. Práce odpoví rovněž na dílčí otázku, a to, jak se k syrskému konfliktu postavily dva hlavní libanonské politické tábory – Aliance 8. března a Aliance 14. března, a naopak jak jím byly ovlivněny. Kromě toho, že se Hizbulláh přímo zapojil do syrského konfliktu, odráží se na syrsko-libanonských

vztazích i vyšetřování členů zmíněného hnutí, kteří byli obviněni z atentátu na Rafíqa al-Harírího. Práce tudíž také zkoumá, jaké dopady mělo zapojení libanonského Hizbulláhu do syrského konfliktu na politickou situaci v Libanonu.

Zkoumané období je časově ohraničeno lety 2011-2021. Vzhledem k tomu, že dozvuky syrské občanské války jsou stále aktuální, zvolila jsem jako závěrečný rok zkoumání právě rok 2021, aby byly výsledky práce co možná nejaktuálnější.

V první kapitole práce shrnuji syrsko-libanonské politické vztahy před rokem 2011, konkrétně od počátku Libanonské občanské války v roce 1975. Další kapitola je zaměřena na roky 2011 a 2012, kdy byl konflikt v Sýrii na samotném počátku. Následující kapitola je věnována letům 2013 až 2016, kdy došlo k vyostření syrského konfliktu a zapojení Hizbulláhu i zahraničních aktérů do syrské války. Navíc stále pokračoval příliv prchajících Syřanů na libanonské území. Poslední část práce mezi lety 2017 a 2021 se zabývá již utichajícím syrským konfliktem, přetrvávající uprchlickou problematikou a jejími důsledky na stabilitu libanonské politické scény. V souvislosti se zkoumanou problematikou se práce zaměřuje také na výsledek vyšetřování členů Hizbulláhu z atentátu na Rafíqa al-Harírího.

Téma vzájemných syrsko-libanonských vztahů po roce 2011 je zpracováno především v cizojazyčné literatuře. Z tohoto důvodu je mým záměrem sumarizovat dopady syrského konfliktu na vývoj libanonské politiky po roce 2011 v českém jazyce. Česká literatura se zabývá převážně zhodnocením vztahů obou zmíněných států před rokem 2011. Mezi zásadní publikace, které mi posloužily ke zpracování tématu patří například kniha *A History of Modern Lebanon* (Fawwaz Traboulsi, 2012) či *Pax Syriana: Elite Politics in Postwar Lebanon* (Rola el-Husseini, 2012) nebo v českém jazyce *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti* (Michaela Ježová, Helena Burgrová, eds., 2011). Děním mezi Libanonem a Sýrií po roce 2011 se zabývá například kniha *Lebanon after the Syria Withdrawal* (Ohannes Geukjian, 2016) a *Lebanon and the Arab Uprising. In the eye of the hurricane* (Maxmilian Felsch a Martin Wählich, 2016) nebo knihy a články ʿAbbáse ʿAssího. Nutné je vycházet i z mediálních článků, jelikož od roku 2016 nenalezneme žádnou ucelenou publikaci, která by se hlouběji zabývala tímto tématem. Pro účely mé práce posloužila elektronická média jako al-Jazeera, al-Arabiya

News, BBC News, Middle East Institute, The Arab Weekly, Reuters, UN News, a také z webové stránky Zvláštního tribunálu pro Libanon nebo články publikované organizacemi UNHCR, UNICEF, UNRWA a dalšími.

Při přepisu arabských jmen a termínů postupuji podle pravidel, kterými se ve svých publikacích řídí prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc. (*Duchovní cesty islámu*, 2003). Je dodržována asimilace členu „al-“ u slunečních hlásek, například Rafiq al-Harírí či Salím al-Ajjáš. Arabské písmeno „ajn“ (ع) přepisuji jako „^c“, například ve slově ší'itský islám nebo ve jméně ميشال عون, které přepisuji formou Michel ^cAún. Další arabské písmeno „al-hamza“ (ء), přepisuji jako „'“. Příkladem al-hamzy ve slově je اتفاقية الطائف Tá'ifská dohoda. Výjimku tvoří jména, která mají ustálenou transkripci do latinky, například slovo Bejrút. Dále ponechávám zdvojené hlásky, jako například Baššár al-Asad či Emile Lahhúd.

2. POLITICKÉ VZTAHY SÝRIE A LIBANONU PŘED ROKEM 2011

Abychom mohli analyzovat vzájemné vztahy mezi Sýrií a Libanonem po roce 2011, je zapotřebí nejprve sumarizovat politickou situaci obou aktérů před tímto rokem. Klíčové je pak období od roku 1975, tedy začátku Libanonské občanské války, ve které Sýrie své zájmy prosazovala. Sýrie ovlivňovala vnitřní libanonské záležitosti již od počátku nezávislosti obou států, avšak zprvu byla mocensky slabší, což se změnilo počátkem 70. let 20. století. Blízkost obou států spočívá ve sdílené historii, kdy byly oba celky součástí francouzského mandátního území od roku 1920.¹

2.1 Občanská válka v Libanonu 1975-1990

Prezident Háfíz al-Asad na počátku svého mandátu počítal s budováním dobrých vztahů se sousedním Libanonem, jelikož Libanon byl stát s liberálním a otevřeným politickým i ekonomickým systémem.² Tato idea však nebyla naplněna a Sýrie se později postavila spíše do opozice vůči libanonským diplomatickým vztahům. Při oficiální návštěvě Libanonu v lednu 1975 prezident al-Asad pronesl, že Sýrie a Libanon jsou jeden národ a že je ochoten poskytnout Libanonu jak vojenskou, tak i politickou pomoc. Navzdory tomu ale nebyla až do roku 2010 v Libanonu otevřena syrská ambasáda.³ Záměrem al-Asadovy politiky v Libanonu bylo vybudovat užší vztahy, podobně jako s Jordánskem. Snažil se o získání vlivu na další zemi zasaženou arabsko-izraelským konfliktem, na jejímž území operovali ozbrojené jednotky OOP,⁴ jež zde prakticky vytvářely stát ve státě.

¹ ISMAEL, J. S., ISMAEL, T. Y., PERRY, G.: *Government and Politics of the Contemporary Middle East*. kap. 7.

² RABIL, R. G.: *Embattled Neighbors, Syria, Israel and Lebanon*. s. 50.

³ ŠABACKÁ, Y.: *Konflikt a politika velmocí na Blízkém východě. Libanon – bitevní pole velmocí*. s. 48.

⁴ Organizace pro osvobození Palestiny byla založena roku 1964. Jedná se o organizaci seskupující řadu palestinských odbojových skupin, které měly za cíl vytvoření nezávislého státu. ČEJKA, M.: *Izrael a Palestina: Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. s. 102-103.

Sýrie se vždy snažila mít situaci v sousedním Libanonu pod kontrolou a podílet se na politickém dění. Příkladem může být navrhování kandidátů na prezidentský post, kteří byli loajální k syrské vládě. Mimoto prezident al-Asad pěstoval přátelské vztahy s libanonskou ší'itskou komunitou, ve druhé polovině 20. století nejvíce demograficky zastoupenou v zemi. Udržoval také přímé styky s libanonským nejvyšším ší'itským představitelem,⁵ imámem Músou as-Sadrem, který začal v Libanonu působit na počátku 60. let.⁶ Později Músa as-Sadr vydal fatwu, díky které se alawité v Sýrii⁷ stali formálně součástí ší'itského islámu.⁸

Ve druhé polovině 70. let 20. století se syrská dominance nad Libanonem stala primárním cílem zahraniční politiky Sýrie.⁹ Egypt touto dobou ztratil dominanci nad arabským světem.¹⁰ Z tohoto důvodu se prezident al-Asad snažil znemožnit pronikání as-Sádátových zájmů do Libanonu. Rok 1976 a zapojení syrských jednotek armády do boje s křesťanskými milicemi v Libanonu byl dokladem toho, že situace v Libanonu byla pro Sýrii klíčová.¹¹ Šlo o pokus zabránit libanonským křesťanským silám, aby navázaly užší styky s Izraelem.¹²

Mírový proces na Blízkém východě v 70. letech 20. století se týkal izraelsko-egyptských vztahů, naopak konflikt mezi Libanonem a Izraelem, stejně jako mezi Sýrií a Izraelem se vyostřoval. Na summitu v marockém Rabatu roku 1964 byla také OOP akceptována jako oprávněný reprezentant zastupující palestinský lid. Díky těmto událostem se snažil prezident al-Asad dosáhnout svých cílů, jimiž byla například převaha nad Jordánskem, OOP i Libanonem, za účelem dosažení vedoucí pozice v boji proti Izraeli.¹³

⁵ EL-HUSSEINI, R.: *Pax Syriana: Elite Politics in Postwar Lebanon*. s. 17.

⁶ JÍRŮ, L.: *Vliv ší'itského duchovenstva na politiku a společnost*. s. 61.

⁷ Alawitská komunita tvoří největší menšinu v Sýrii, zhruba 15 % syrské populace. Háfíz al-Asad pocházel z rodiny, která patřila k alawitskému kmenu Kalbíja. KROPÁČEK, L.: In: *Ve stínu islámu: menšinová náboženství na Blízkém východě*. s. 242-243.

⁸ KROPÁČEK, L.: In: *Ve stínu islámu*. s. 244.

⁹ PONÍŽILOVÁ, M.: In: *Současný blízký východ. Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*. s. 108.

¹⁰ BRUTON, H. J.: *Egypt's Development in the Seventies*. s. 680.

¹¹ TRABOULSI, F.: *A History of Modern Lebanon*. kap. 12.

¹² AVI-RAN, R.: *The Syrian Involvement in Lebanon Since 1975*. kap. 13.

¹³ PONÍŽILOVÁ, M.: In: *Současný blízký východ*. s. 108-109.

Sýrie se snažila odvrátit pozornost občanů od vlastních vnitřních problémů, jelikož syrské Muslimské bratrstvo tvořilo od konce 70. let 20. století silnou opozici vůči syrskému režimu. Boje v libanonské Zahle roku 1981 probíhaly mezi Izraelem a Sýrií, což do jisté míry znevážilo opozici syrské scény a přidalo politické body syrské moci. Problémem konfliktu v Zahle byla pomoc Izraele libanonským křesťanským ozbrojeným jednotkám. Sýrie se svou přítomností zapojila nejen do Libanonské občanské války, ale i do samotného arabsko-izraelského konfliktu. Ačkoliv Izrael neměl primárně ambice získat nová libanonská území, problémem pro něj byla přítomnost palestinských ozbrojených jednotek v Libanonu, které disponovaly syrskou podporou. Sýrie se současně snažila oslabit libanonskou armádu, která byla velmi často terčem jak syrských jednotek, tak i OOP. Nadto, k eskalaci konfliktu docházelo pokaždé po žádosti křesťanských libanonských politiků o stažení syrských jednotek z libanonského území.¹⁴ Sýrie docílila svého úspěchu v Libanonu v tom smyslu, že prezident al-Asad kontroloval Libanon na poli domácí i zahraniční politiky a boj s Izraelem vedl právě z libanonského území.¹⁵

Izrael v červnu 1982 odstartoval operaci Mír pro Galileu. Jednalo se o syrsko-izraelskou leteckou válku nad libanonským údolím Biqá^c,¹⁶ která byla ukončena až zásahem Spojených států a OSN.¹⁷ Svou angažovaností v konfliktu Spojené státy napomohly ke ztrátě důvěry Sýrie před libanonskou levicí a po návrhu Spojených států opustily palestinské ozbrojené jednotky území Libanonu. Tímto zásahem Spojených států došlo k politickému oslabení Sýrie, která se tak začala zasazovat o zrušení smlouvy o normalizaci vztahů mezi Izraelem a Libanonem z května 1983 a oslabování moci libanonské vlády. Nicméně po odchodu palestinských ozbrojených složek se Sýrie zaměřila v politice vůči Libanonu nejen na Palestince a OOP, ale i nově vzniklé hnutí Hizbulláh^{18, 19}

¹⁴ DEEB, M.: *Syria's Terrorist War on Lebanon and the peace process*. s. 62-65.

¹⁵ RABIL, R. G.: *Embattled Neighbours, Syria, Israel and Lebanon*. s. 127.

¹⁶ TRABOULSI, F.: *A History of Modern Lebanon*. kap. 12.

¹⁷ ŠABACKÁ, Y.: In: *Blízký východ v současném světě II*. s. 75.

¹⁸ Hnutí mezi lety 1982-2000 operovalo v oblasti jižního Libanonu okupovaného Izraelem. NORTON, A. R.: *Hezbollah*. s. 22.

¹⁹ DEEB, M.: *Syria's Terrorist War on Lebanon and the peace process*. s. 81.

Syrská zahraniční politika se orientovala na dvě hlavní otázky – palestinskou a libanonskou, kdy odchod palestinských bojovníků (OOP) z Libanonu měl znamenat zásadní krok směrem k utlumení arabsko-izraelského konfliktu.²⁰ Zatímco Izrael a Libanon aspirovaly v roce 1983 na mírovou dohodu,²¹ prezident al-Asad podmiňoval dlouhodobě mírová jednání na Blízkém východě navrácením okupovaných území. Podpora protiizraelských postojů probíhala v Libanonu i nadále, kdy Sýrie označila například libanonského prezidenta Amína Džumajjila za izraelského agenta. Kampaň pokračovala i po odhlasování mírové smlouvy v libanonském parlamentu v červnu 1983, která byla na popud Sýrie v březnu 1984 anulována. Mírová smlouva mezi Izraelem a Libanem by totiž znamenala odchod syrských jednotek z libanonského území.²²

V posledních letech války se Libanon potýkal s vládní krizí – země měla dvě vlády, z nichž se obě považovaly za legitimní. S končícím mandátem prezidenta Džumajjila nastal problém, protože nebyl zvolen jeho nástupce a Džumajjil se snažil své volební období prodloužit.²³ Stávající premiér Salím al-Huss odstoupil ze svého postu a následně svou rezignaci zrušil, jelikož prezident jmenoval novým premiérem generála Michela °Aúna. °Aún se v září roku 1989 deklaroval hlavou státu, odvolal Salíma al-Husse, rozpustil parlament a neuznal žádného nově zvoleného prezidenta.²⁴ Michel °Aún také vyhlásil osvobozeneckou válku proti Sýrii, kterou v roce 1990 prohrál a následujícího roku byl donucen opustit Libanon.²⁵

Libanonská občanská válka skončila s tragickými následky ve všech sférách libanonského života. Před začátkem války, tedy před rokem 1975, činil počet obyvatel Libanonu 3,1 milionu lidí.²⁶ Po válce se hovoří o až 150 000 mrtvých a 250 000 zraněných, 790 000 obyvatel muselo opustit svůj domov a třetina obyvatel země emigrovala do zahraničí, počet zmizelých mohl vyšplhat až k několika tisícům.²⁷

²⁰ RABIL, R. G.: *Embattled Neighbors, Syria, Israel and Lebanon*. s. 52

²¹ LEWIS, B.: *Dějiny Blízkého východu*. s. 315.

²² TRABOULSI, F.: *A History of Modern Lebanon*. kap. 13.

²³ EL-HUSSEINI, R.: *Pax Syriana: Elite Politics in Postwar Lebanon*. s. 24.

²⁴ SALLOUKH, B. F., et al.: *The Politics of Sectarianism in Postwar Lebanon*. s. 20.

²⁵ TRABOULSI, F.: *A History of Modern Lebanon*. kap. 13.

²⁶ BARAK, O.: *State Expansion and Conflict: In and Between Israeli/Palestine and Lebanon*. s. 77.

²⁷ ELBADAWI, I., MAKDISI, S., ed.: *Democratic Transitions in the Arab World*. s. 253.

2.2 Tá'ifská dohoda roku 1989 a její důsledky

Mírové dohody z Tá'ifu ukončily patnáct let trvající občanskou válku v Libanonu. Jednání proběhla v saúdsko-arabském městě Tá'if na popud Spojených států, Saúdské Arábie a Sýrie. Sýrie se přitom nejvíce zajímala o konečnou podobu Tá'ifské dohody²⁸ a zachování svého vlivu v Libanonu.²⁹ Jednání probíhala od 30. září 1989 a zhruba o měsíc později byla odsouhlasena výsledná podoba dohody, k jejímuž naplnění došlo 21. září 1990, jelikož se stala součástí libanonské ústavy.³⁰

Libanonský politický systém se řídil tzv. Národním paktem,³¹ který byl přijat roku 1943.³² Národní pakt počítal s výsledky sčítání lidu z roku 1932 a reflektoval náboženskou diverzitu libanonské společnosti, podle níž byly rozděleny mocenské posty – prezident (maronita), premiér (sunnita) a předseda vlády (ší'ita). Také byl stanoven poměr křesťanských poslanců parlamentu k muslimským, a to 5 ku 6.³³ Přestože se od 70. let 20. století změnila počty členů jednotlivých náboženských komunit,³⁴ politické uspořádání země tuto změnu neodráželo. Tá'ifská dohoda však později změnila zastoupení křesťanů a muslimů v parlamentu v poměru 1 ku 1.³⁵

Libanonský prezident Michel Aoun se striktně vymezoval vůči snížení pravomocí prezidenta po podepsání dohody. Kritizoval také nejasnosti ohledně plánovaných ústavních novel a odchodu Sýrie ze země.³⁶ Reálně se vztahy mezi oběma státy podřizovaly libanonsko-syrské Dohodě o bratrství, kooperaci a koordinaci³⁷ z května roku 1991, avšak dohoda sloužila spíše k syrské kontrole nad Libanonem.³⁸ V srpnu téhož roku byla podepsána další Dohoda o obraně a bezpečnosti, která napomohla Sýrii

²⁸ The Taif Agreement. *UN*.

²⁹ ELBADAWI, I., MAKDISI, S., ed.: *Democratic Transitions in the Arab World*. s. 253.

³⁰ FAHRA, M.: In.: *Constitution Writing, Religion and Democracy*. s. 119.

³¹ EL-KHAZEN, F.: *The Communal Pact of National Identities: The Making and Politics of the 1943 National Pact*. s. 5.

³² FARUKI, K. A.: *The National Covenant of Lebanon: Its Genesis*. s. 19.

³³ SHANAHAN, R.: *The Shi'a of Lebanon. Clans, Parties and Clerics*. s. 30-32.

³⁴ RABIL, R. G.: *Religion, National Identity, and Confessional Politics in Lebanon: The Challenge of Islamism*. s. 15.

³⁵ The Taif Agreement. *UN*. II., 5. a.

³⁶ SALLOUKH, B. F., et al.: *The Politics of Sectarianism in Postwar Lebanon*. s. 21.

³⁷ Treaty of Brotherhood, Cooperation and Coordination Between the Syria Arab Republic and the Lebanese Republic. *UN*. 3 a 4.

³⁸ TRABOULSI, F.: *A History of Modern Lebanon*. kap. 13.

k intervenování do libanonských vnitřních záležitostí.³⁹ Sýrie mohla kdykoliv požádat libanonskou vládu o vydání Libanonců, které pokládala za odpůrce současného stavu. Bylo tak možné libovolně trestat kritiku syrského režimu, jež se objevovala primárně v libanonských médiích. Smlouva také napomohla Sýrii k tomu, aby mohla mařit uzavírání mezinárodních smluv Libanonu s jinými zeměmi a dostat tak Libanon do své sféry vlivu.⁴⁰

V roce 1993, kdy se uzavíraly izraelsko-palestinské mírové dohody Oslo I.⁴¹ měla Sýrie s Libanonem dojednané další čtyři dohody.⁴² Ze všech těchto dohod Sýrie značně profitovala a během následujícího roku mezi oběma státy proběhlo uzavření několika dalších. Smlouvy nejenže upevňovaly syrský vliv v Libanonu, ale také al-Asadův režim a politickou i ekonomickou situaci v Sýrii.⁴³ Syrsko-libanonská smlouva o pracovní síle napomohla k přísunu syrských dělníků do Libanonu. Syrští pracovníci získali stejná práva jako Libanonci, a navíc negativně napomohli ke zhoršení měnové bilance země, jelikož posílali své výdělky do Sýrie. Navíc došlo ke zjednodušení administrativních úkonů na společných hranicích. Zásluhou smlouvy o turismu se stal přechod hranic mezi oběma státy snazším, neboť hraniční kontroly a celní procedury ze strany Libanonu nebyly již tak striktní jako doposud.⁴⁴

V Libanonu tou dobou působilo přibližně 40 000 syrských vojáků, kteří mimo zajišťování bezpečnosti v Libanonu také napomáhali stoupencům al-Asadova režimu k vlastnímu obohacení. Vysoce postavení syrští důstojníci figurovali v legálních či nelegálních obchodech se zbraněmi a zbrojním materiálem, k čemuž jim napomáhala právě jejich přítomnost v Libanonu.⁴⁵ Pokud by byla podepsána syrsko-izraelská či libanonsko-izraelská mírová dohoda, Sýrie by nadále neměla důvod k vojenské

³⁹ EL-HUSSEINI, R.: *Pax Syriana: Elite Politics in Postwar Lebanon*. s. 17.

⁴⁰ MALIK, H. C.: *Between Damascus and Jerusalem: Lebanon and Middle East Peace*. s. 64-65.

⁴¹ ČEJKA, M.: *Izrael a Palestina*. s. 188.

⁴² Dohodu o sociální a ekonomické spolupráci, Dohodu o spolupráci v oblasti zemědělství, Dohodu týkající se zdravotnictví a Dohodu o pohybu osob a zboží.

⁴³ TRABOULSI, F.: *A History of Modern Lebanon*. kap. 14.

⁴⁴ MALIK, H. C.: *Between Damascus and Jerusalem: Lebanon and Middle East Peace*. s. 40-42.

⁴⁵ ŠABACKÁ, Y.: *Konflikt a politika velmocí na Blízkém východě*. s. 60.

přítomnosti v Libanonu.⁴⁶ Libanon i celé mezinárodní společenství by pak podnítilo tlak na Sýrii, aby opustila libanonské území na základě Tá'ifských dohod.⁴⁷

Celkem bylo mezi Sýrií a Libanonom uzavřeno 19 dohod, jejichž předmětem bylo uspořádání vztahů v oblastech zahraniční politiky, vytvoření orgánů pro realizaci dohod, bezpečnosti, ekonomiky a kultury.⁴⁸ Sýrie si svou pozici zajistila formou přítomnosti zhruba 40 000 vojáků a stoupenců loajálních syrskému režimu v oblasti státního sektoru.⁴⁹ K odchodu syrské armády došlo na nátlak obyvatel Libanonu a mezinárodního společenství až v roce 2005.

Někteří libanonská pováleční prezidenti prosazovali zájmy Sýrie (Ilijás al-Hráví a Emile Lahhúd), která neváhala použít rozmanitých prostředků, aby je ve funkci udržela. Sýrie také jmenovala část poslanců zvolených ve volbách v letech 1992, 1996 a 2000, a posílila tak prosyrskou orientaci na libanonské politické scéně.⁵⁰ Libanonský volební zákon byl manipulován vnějšími aktéry (v tomto případě Sýrií) prostřednictvím jejích libanonských spojenců. Bylo tomu tak zejména během syrské vojenské přítomnosti v Libanonu mezi lety 1990 a 2005. Volební obvody pro volby v roce 1992 byly rozděleny tak, aby byly vyloučeny protisyrské skupiny (zejména křesťané). Tento volební zákon byl koncipován především jako nástroj k ochraně a upevnění prosyrské politiky a hluboce narušil rovnováhu mezi politickými frakcemi křesťanů a muslimů v Libanonu. Nový volební zákon také znamenal absolutní neakceptování Tá'ifské dohody. Pro volby v roce 1996 byl aplikován stejný volební zákon jako v roce 1992, avšak s jednou zásadní změnou. Volební kraje západní Biqá'c, severní Biqá'c a Zahle byly pak spojeny do jednoho. Došlo tak k oslabení křesťanských hlasů, jelikož město Zahle obývali převážně křesťané, zatímco zbylé dva kraje obývali muslimové. V podobném duchu se konaly i následující libanonské volby.⁵¹

V letech 1995 a 2004 došlo také k prodloužení prezidentského mandátu prezidenta Emila Lahhúda tak, aby Sýrie měla v čele státu Libanon nadále svého

⁴⁶ RABIL, R. G.: *Embattled Neighbours, Syria, Israel and Lebanon*. s. 140.

⁴⁷ AJAMI, F.: *The Arab Predicament: Arab Political Thought and Practise Since 1967*. s. 6-8.

⁴⁸ EL-HUSSEINI, R.: *Pax Syriana: Elite Politics in Postwar Lebanon*. s. 17.

⁴⁹ ELLIS, K. C.: *Lebanon's Second Republic. Prospect for the Twenty-first Century*. s. 63.

⁵⁰ EL-HUSSEINI, R.: *Pax Syriana: Elite Politics in Postwar Lebanon*. s. 18.

⁵¹ ASSI, A., WORRALL, J.: *Stable instability: the Syrian conflict and the postponement of the 2013 Lebanese parliamentary elections*. s. 1949-1950.

loajální spojení.⁵² Významnou osobností protisyrského postoje byl Rafiq al-Hariri, jež zastával post premiéra Libanonu v letech 1992-1998 a 2000-2004. Al-Hariri se přitom velmi významně zasadil o poválečnou obnovu země.⁵³ Protisyrské stanovisko zastávala i drúzská Progresivní socialistická strana Walida Džunbláta a křesťanské strany Libanonské síly (LF).⁵⁴ Naopak své příznivce měla Sýrie u ší'itského Hizballáhu, Hnutí Amal Nabíha Birrího a Syrské sociálně-nacionální straně (SSNP).⁵⁵

2.3 Důsledky atentátu na Rafíqa al-Haríriho 2005

14. února 2005 byl v Bejrútu spáchán bombový útok, při kterém byl zabit bývalý libanonský premiér Rafiq al-Hariri. Spolu s ním bylo zabito dalších 22 lidí a 226 osob bylo fyzicky zraněno.⁵⁶ Vzhledem k tomu, že mezi al-Harirím a Sýrií se vztahy v posledním roce značně zhoršily, hojná část libanonské veřejnosti přisoudila odpovědnost za útok právě Sýrii.⁵⁷ Sýrie však v reakci na obvinění z útoku označila za viníka Izrael.⁵⁸

Měsíc po spáchání útoku, 8. března, se konala demonstrace na výzvu prosyrských skupin vedenou Hizballáhem a jejich lídrem Hasanem Nasralláhem, Hnutím Amal a SSNP. 14. března proběhla obdobná demonstrace, kterou vedly naopak skupiny protisyrské, vedené Sa'dem al-Harirím (syn bývalého premiéra) a Hnutím budoucnosti (FM). Souhrou těchto událostí⁵⁹ a stále sílícího mezinárodního tlaku (formou Rezoluce

⁵² EL-HUSSEINI, R.: *Pax Syriana: Elite Politics in Postwar Lebanon*. s. 18.

⁵³ BARAK, O.: *State Expansion and Conflict: In and Between Israeli/Palestine and Lebanon*. s. 86-87.

⁵⁴ KHALIF, S.: *Civil and Uncivil Violence in Lebanon. A History of the Internalization of Communal Conflict*. s. 301.

⁵⁵ KURTULUS, E. N.: *The Cedar Revolution: Lebanese Independence and the Question of Collective Self-Determination*. s. 201.

⁵⁶ Ayyash et al. (STL-11-01). *Special Tribunal for Lebanon*.

⁵⁷ PONÍŽILOVÁ, M.: In: *Současný blízký východ*. s. 93.

⁵⁸ FANKHAUSER, D., LICHAA, O.: *Hezbollah in 2011. International Institute for Counter-Terrorism*.

⁵⁹ KURTULUS, E. N.: *The Cedar Revolution: Lebanese Independence and the Question of Collective Self-Determination*. s. 201.

radu bezpečnosti OSN 1559),⁶⁰ syrská vojska opustila Libanon v dubnu téhož roku.⁶¹ Kromě syrské armády zemi opustili i syrské zpravodajské služby a dělníci. Syrské hospodářství muselo rázem čelit vnitřním problémům, jelikož se Sýrie po odchodu z Libanonu dostala do ekonomické krize. Obrovskou ekonomickou zátěž v Sýrii způsobil příliv uprchlíků z Iráku, kterých po roce 2003 přišlo zhruba 1,2 miliónu.⁶²

Na přelomu května a června se v Libanonu konaly volby, kterých se účastnily dvě velké koalice, jež vznikly během březnových protestů. Aliance 8. března a Aliance 14. března nesoucí své názvy podle data konání demonstrací. Ve volbách vyhrála koalice 14. března, čímž bylo utvrzeno protisyrské zahraničně-politické směřování země.⁶³ V Libanonu se tak značně omezil vliv syrské moci, avšak nezmizel úplně, jelikož Sýrie stále podporovala hnutí Hizballáh. Navíc byly všechny smlouvy uzavřené mezi Sýrií a Libanonem do roku 2005 pozastaveny.⁶⁴

2.4 Červencová válka 2006

V létě 2006 se opět vyostřila situace na jižní hranici s Izraelem. Únos izraelských vojáků Hizballáhem způsobil posléze měsíc trvající konflikt. Boje ukončila 11. srpna⁶⁵ rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1701.⁶⁶ Červencová válka znamenala pro Sýrii další nestabilitu na poli mezinárodních vztahů. Írán byl společně se Sýrií obviněn z dodávání zbraní libanonské straně, čímž prezident Baššár al-Asad nabyl podpory syrské veřejnosti.⁶⁷

Hizballáh do května roku 2008 bojkotoval vládní zasedání kvůli případnému odzbrojování hnutí, navíc vláda požadovala vysvětlení ohledně změny vedení bezpečnostních složek. Hnutí odpovědělo obsazením západního Bejrútu 8. května

⁶⁰ Resolution 1559 (2004). *UN*. 1-4.

⁶¹ KURTULUS, E. N.: *The Cedar Revolution: Lebanese Independence and the Question of Collective Self-Determination*. s. 199.

⁶² ŠABACKÁ, Y.: *Konflikt a politika velmocí na Blízkém východě*. s. 64.

⁶³ EL-HUSSEINI, R.: *Pax Syriana: Elite Politics in Postwar Lebanon*. s. 36.

⁶⁴ ŠABACKÁ, Y.: *Konflikt a politika velmocí na Blízkém východě*. s. 64.

⁶⁵ MAKDISI, K.: *Reconsidering the Struggle over UNIFIL in Southern Lebanon*. s. 36.

⁶⁶ Resolution 1701 (2006). *UN*. 1.

⁶⁷ RAMADAN, I.: In: *Arabské jaro – příčiny, průběh důsledky. II. díl, Sýrie a Arabský poloostrov*. s. 148.

2008.⁶⁸ Vypuknutí násilí v zemi zabránilo uzavření dohody z Dauhá 21. května 2008.⁶⁹ Dohoda zajišťovala, že sestavením vlády bude vždy pověřena vítězná parlamentní koalice.⁷⁰ V důsledku těchto událostí byl také v květnu zvolen nový prezident Michel Sulajmán.⁷¹ Libanonská zahraniční politika se ubírala směrem prozápadním i proarabským. Libanon byl stejně jako Sýrie členem Ligy arabských států (LAS),⁷² avšak dlouhou dobu mělo členství Libanonu pouze formální povahu. Způsobil to velmi specifický vztah se Sýrií, nicméně po odchodu syrských jednotek ze země se libanonská diplomacie uvnitř Ligy arabských států orientovala na upevnění vztahů se Saúdskou Arábií.⁷³

Své první velvyslanectví otevřel Libanon v Damašku dne 16. března 2009. Libanonským velvyslancem byl jmenován Michel Chúrí, načež prezident Sulajmán přijal syrského kandidáta na velvyslance v Bejrútu. Otevření libanonské ambasády v Sýrii se shodovalo s volební platformou koalice 14. března, jež vyzývala k ukončení konfliktu a navázání přátelských vztahů.⁷⁴ Následně červencové volby 2009 se konaly podle upraveného volebního zákona z roku 2009,⁷⁵ který rozdělil Libanon do 26 volebních krajů a opět je vyhrála Aliance 14. března vedená Sa'adem al-Harírím.⁷⁶ Od dubna 2010 proběhlo v Damašku několik rozhovorů, jejichž výsledkem bylo podepsání několika dohod týkajících se ochrany investic, farmaceutického průmyslu, lodní dopravy a turismu atd. Vrcholem bylo červencové setkání syrského prezidenta al-Asada, libanonského prezidenta Sulajmána a saúdského krále Abdulláha. Záměrem syrsko-saúdské iniciativy bylo zajistit stabilitu Libanonu, snížit politické napětí a úspěšný budoucí vývoj syrsko-libanonských vztahů.⁷⁷

⁶⁸ PONÍŽILOVÁ, M.: In: *Současný blízký východ*. s. 93.

⁶⁹ Doha Agreement 'On the Results of the Lebanese National Dialogue Conference'. UN. 4: 4.

⁷⁰ FAKHOURY, T.: In: *Lebanon and the Arab Uprising. In the eye of hurricane*. kap. 1.

⁷¹ PONÍŽILOVÁ, M.: In: *Současný blízký východ*. s. 93.

⁷² Liga arabských států byla založena roku 1945 a spojila země Blízkého východu, jež začaly bojovat o prosazování vlastních politických cílů. LEWIS, B.: *Dějiny Blízkého východu*. s. 310.

⁷³ ŠABACKÁ, Y.: *Konflikt a politika velmocí na Blízkém východě*. s. 305.

⁷⁴ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal: External Intervention, Power-Sharing and Political Instability*. kap. 7.

⁷⁵ The Lebanese Electoral System. *IFES*.

⁷⁶ SALLOUKH, B. F., et al.: *The Politics of Sectarianism in Postwar Lebanon*. s. 98.

⁷⁷ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 7.

Na přelomu roku 2010 a 2011 se zhroutila vláda národní jednoty v Libanonu z důvodu neshod týkajících se závěru vyšetřování vraždy bývalého premiéra Rafíqa al-Haríriho.⁷⁸ Zvláštní tribunál pro Libanon (STL)⁷⁹ změnil své rozhodnutí, a namísto Sýrie obvinil vrchní představitele Hizbulláhu.⁸⁰ Tábory 8. března a 14. března byly na základě obvinění tribunálu rozděleny, což vyvolalo obavy z dalších sektářských konfliktů. Libanonská vláda byla též tribunálem obviněna z poškozování syrsko-libanonských vztahů díky politizaci vraždy bývalého premiéra. Sa'd al-Haríri chtěl dosáhnout nejen spravedlnosti v kauze vraždy svého otce, ale i stability, kterou Libanon nutně potřeboval. Navíc chtěl se Sýrií navázat vztahy, jež nebudou poznamenány událostmi posledních desetiletí. Avšak ani ke konci roku nedokázali libanonští politici ve věci útoku na ex-premiéra dosáhnout shody, kdo byl skutečným viníkem atentátu. V post-syrském Libanonu si Damašek stále dokázal udržet vliv, i když ne v takové míře, jako před rokem 2005.⁸¹

2.5 Shrnutí syrsko-libanonských vztahů před rokem 2011

V Libanonu nastal politický kolaps během občanské války v letech 1975-1990, přičemž byl dílem neshody lídrů libanonských politických stran, potažmo náboženských komunit v otázce realizace dohody o sdílení moci v zemi. Do průběhu občanské války se přímo zapojila nejen Sýrie, ale i Izrael a palestinské ozbrojené frakce. Opětovné fungování vlády a postupnou rekonstrukci vnitropolitických záležitostí umožnila až Tá'ifská dohoda v roce 1989. Tá'ifská dohoda rozdělila moc mezi různé politické aktéry, kteří však byli zapojeni do spletité sítě klientelistických vztahů. Navíc od počátku Libanonské občanské války až do roku 2005 trvala v Libanonu syrská vojenská a do jisté míry i politická přítomnost, což se změnilo až po odchodu syrské armády ze země. Po protiústavním prodloužení mandátu prezidenta al-Hrávího, poté

⁷⁸ PERRY, T.: The assassination of Lebanon's Hariri and its aftermath. *Reuters*.

⁷⁹ Zvláštní tribunál pro Libanon vznikl roku 2009. Jedná se o nezávislou soudní organizaci složenou z libanonských a mezinárodních soudců, která soudí podle libanonského trestního práva. Primárním mandátem STL je vést soudní procesy s lidmi obviněnými z únorového atentátu roku 2005. About the STL. *Special tribunale for Lebanon*.

⁸⁰ ŠABACKÁ, Y.: *Konflikt a politika velmocí na Blízkém východě*. s. 304.

⁸¹ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 7.

i prezidenta Lahhúda a po vraždě expremiéra al-Haríriho otřásaly zemí protesty, které ukončil až odchod syrských vojsk. Libanonská politická scéna se rozdělila na dva hlavní tábory – prosyrskou Alianci 8. března vedenou Hizbulláhem a Alianci 14. března v čele se sunnitským Hnutím budoucnosti, která se dlouhodobě snažila o distancování od syrského vlivu. Odchodem syrských jednotek roku 2005 si Libanon prošel několika politickými krizemi.

Ve volbách roku 2005 zvítězila Aliance 14. března, čímž bylo potvrzeno protisyrské stanovisko země. Krize přišla po pokusu libanonské vlády o odzbrojení Hizbulláhu, na což hnutí odpovědělo obsazením západního Bejrútu. Dalšímu násilí v zemi zabránilo uzavření dohody z Dauhá v květnu 2008, která pověřovala sestavením vlády vítězný politický tábor. Také skončilo funkční období prezidenta Lahhúda a novou hlavou státu se stal roku 2008 Michel Sulajmán. Přes svůj protisyrský postoj se Aliance 14. března pokusila o navázání kladných oficiálních vztahů se Sýrii, a tak v březnu roku 2009 otevřel Libanon své velvyslanectví v Damašku. Na přelomu roku 2010 a 2011 změnil Zvláštní tribunál pro Libanon své rozhodnutí, a namísto Sýrie obvinil ze spáchání atentátu na Rafíqa al-Haríriho členy Hizbulláhu.

3. VÝVOJ SYRSKO-LIBANONSKÝCH VZTAHŮ V LETECH 2011-2012

Abychom mohli zanalyzovat vývoj vztahů mezi Sýrií a Libanonem od roku 2011, je třeba zmínit události Arabského jara v Sýrii, a z něj vzniklý vleklý konflikt se zahraniční účastí. Válka v Sýrii, jež každým rokem nabývala na intenzitě, odstartovala masivní uprchlickou vlnu. Obyvatelé Sýrie migrovali v důsledku války do sousedních států, včetně Libanonu, kde v průběhu let vyvolala jejich přítomnost neshody mezi tábory 8. března a 14. března.

3.1 Arabské jaro v Sýrii

Lidové nepokoje a povstání zmítající řadu států Blízkého východu ke konci roku 2010 a v první polovině roku 2011 dorazily i do Sýrie. Arabské jaro začalo nenásilně formou protestů vůči režimu, avšak brzy se nepokoje přelily ve vleklou občanskou válku a posléze i konflikt s účastí zahraničních aktérů. Válka brzy nabrala sektářskou podobu sporů mezi sunnity a náboženskými menšinami, které v Sýrii žijí – křesťany, drúzy a zvláště alawity.⁸² Březnové události 2011 v Sýrii měli také potenciál vyostřit vztahy mezi sunnity a ší'ity v Libanonu.⁸³ Povstání proti al-Asadovu režimu započalo ve městě Dar'á na jihovýchodě země.⁸⁴ K dalším nepokojům docházelo později i u libanonských hranic ve městech Tall Kalach a az-Zabadání. Příčinou vyostření konfliktu byla důrazná odpověď ze strany syrského režimu, a to již v prvních dnech demonstrací. Avšak je potřeba podotknout, že současně probíhaly i protesty na podporu syrské vlády a prezidenta al-Asada.⁸⁵

Nebylo jasné, kam bude regionální situace směřovat, avšak bylo pravděpodobné, že se zhorší. Velkou hrozbu představoval sektářský charakter konfliktu a jeho přenesení

⁸² PONÍŽILOVÁ, M.: *Regionální řád a mocnosti Blízkého východu: formování blízkovýchodního řádu na pozadí soupeření regionálních mocností v letech 1945-2015.* s. 214-217.

⁸³ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal.* kap. 8.

⁸⁴ NERGUIZIAN, A.: *The Lebanon-Syria Unsecurity Nexus.* s. 13.

⁸⁵ RAMADAN, I.: In: *Arabské jaro – příčiny, průběh důsledky.* s. 154-155.

do sousedního Libanonu.⁸⁶ Během eskalace násilí od počátku nepokojů ve městě Dar'á se dala do pohybu syrská opozice. Nejvýznamnější opoziční organizace představovala Syrská národní rada, která se skládala ze sedmi politických uskupení: Damašská deklarace, Muslimské bratrstvo, Národní blok, Kurdský blok, Asyrská demokratická organizace a lokální koordinační výbory. Dále Svobodná syrská armáda (FSA), jež byla jedním z nejaktivnějších účastníků bojů, přičemž byla složena převážně z dezertérů syrské armády.⁸⁷

Po roce 2011 působily na území Sýrie opoziční organizace jako Generální komise syrské revoluce, Revolucionářské gardy, Rada vedení syrské revoluce a stále lokální koordinační výbory. Situace na syrském bojišti byla velmi nepřehledná. Protirežimní i provládní strany neustále vznikaly, zanikaly a proměňovaly se. Často tak jednotlivé milice nebojovaly proti vládě, ale také mezi sebou.⁸⁸ Konflikt v Sýrii si ke konci roku vyžádal již 60 000 obětí a většinou jednalo o civilisty.⁸⁹ Dalším problémem bylo zapojení vnějších aktérů do konfliktu jako byli Írán, Rusko, Spojené státy, Saúdská Arábie, Irák, státy evropských zemí a Libanon.⁹⁰

3.2 Politická situace v Libanonu

V lednu roku 2011 opustil Hizballáh a jeho političtí spojenci vládu Sa'ada al-Harírího, v reakci na vývoj ve vyšetřování atentátu. Zvláštní tribunál pro Libanon obvinil členy hnutí, avšak Aliance 8. března toto obvinění odmítla.⁹¹ Odmítnutí Hizballáhu spolupracovat během vyšetřování s STL vedlo ke kolapsu al-Harírího kabinetu a poté k jeho rezignaci.⁹² Nejlepší kandidátem na předsedu vlády byl

⁸⁶ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 8.

⁸⁷ ABOUD, S. N.: *Syria*. kap. 2.

⁸⁸ RAMADAN, I.: In: *Arabské jaro – příčiny, průběh důsledky*. s. 163.

⁸⁹ UN-Arab League envoy and Syrian opposition leader hold talks in Cairo. *UN News*.

⁹⁰ PONÍŽILOVÁ, M.: *Regionální řád a mocnosti Blízkého východu*. s. 217-218.

⁹¹ FANKHAUSER, D., LICHAA, O.: Hezbollah in 2011. *International Institute for Counter-Terrorism*.

⁹² FAKHOURY, T.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 1.

Nadžíb Míqátí, který si získal většinu parlamentních hlasů.⁹³ Nový libanonský premiér byl posléze obviněn Aliancí 14. března jako stoupenec Hizbulláhu, což Míqátí odmítl.⁹⁴

30. června téhož roku byla sestavena nová vláda Nadžíba Míqátího, s většinovým zastoupením ministerských pozic z řad Aliance 8. března,⁹⁵ vedené Hizbulláhem. Ačkoliv Míqátí nabídl Alianci 14. března jisté pozice, neměla strana nakonec ve vládě žádné zastoupení. Například na ministra zahraničí byl nominován Adnan Mansúr a na post ministra spravedlnosti Šakíb Qurtubáwí, oba podporováni táborem 8. března.⁹⁶ Nastala tedy situace, kdy v zemi vládlo pouze jedno politické uskupení, skrz které mohl prezident al-Asad prosazovat své zájmy.⁹⁷ Po vytvoření kabinetu, se vztahy Míqátího a Damašku zaměřovaly na otázku syrského povstání.⁹⁸

Hizbulláh se v syrském konfliktu postavil na stranu al-Asada, a to již v květnu roku 2011. Hasan Nasralláh vyhlásil podporu prezidentskému režimu v Sýrii, což znamenalo zkoušku odolnosti libanonského politického systému jako celku.⁹⁹ Lídr Hizbulláhu si byl vědom, že pokud bude al-Asadova vláda svržena, znamená to konec i pro toto ší'itské hnutí. Ke konci měsíce byly vydány dlouho očekávané zatykače a obžaloby proti čtyřem členům Hizbulláhu,¹⁰⁰ jimiž byli: Mustafa Badruddín, Asad Sabra, Salím al-Ajjáš a Hasan 'Unajsí.¹⁰¹ Zatykače lídr hnutí odmítl a STL se tak dostal do patové situace. I přes vzniklou vládní krizi a nedořešení obvinění členů Hizbulláhu z atentátu v roce 2005, nebyla Míqátího pozice ohrožena. Syrský režim sehrával existenční bitvu a Damašek potřeboval nakloněného souseda, vzhledem ke krizi, která se v zemi odehrávala. Třebaže v Sýrii zuřila počínající válka, stále měla kapacitu a prostor pro ovlivňování libanonské politiky.¹⁰²

⁹³ Profile: Najib Mikati. *BBC News*.

⁹⁴ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 7.

⁹⁵ FANKHAUSER, D., LICHAA, O.: Hezbollah in 2011. *International Institute for Counter-Terrorism*.

⁹⁶ OSOEGAWA, T.: *Syria and Lebanon: International Relations and Diplomacy in the Middle East*. kap. 4.

⁹⁷ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 8.

⁹⁸ OSOEGAWA, T.: *Syria and Lebanon*. kap. 4.

⁹⁹ WIELAND, C.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 10.

¹⁰⁰ FANKHAUSER, D., LICHAA, O.: *Hezbollah in 2011. International Institute for Counter-Terrorism*.

¹⁰¹ Ayyash et al. (STL-11-01). *Special Tribunal for Lebanon*.

¹⁰² GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 8.

Již od počátku konfliktu v Sýrii se v Libanonu konala série shromáždění podporujících i odsuzujících počinání prezidenta al-Asada. V různých částech Libanonu probíhaly demonstrace a sit-iny, jež odrážely pozice obou politických táborů. Obyvatelé Libanonu chtěli podle všeho zaujmout etický postoj, avšak protesty prohlubovaly náboženské i politické rozdíly v zemi. Tábor 8. března vyjádřil podporu prezidentovi al-Asadovi, zatímco v Tripolisu se konaly demonstrace za ukončení masakrů v Sýrii. V Sajdá a Akkáru zastávala stejné stanovisko libanonská odnož Muslimského bratrstva al-Džamá^c al-islámíja, a žádala odchod syrského velvyslance z Bejrútu. Rostoucí sektářská polarizace začala ohrožovat stabilitu a mír v zemi. Otázkou bylo, jak ochránit Libanon před syrským konfliktem a nadcházejícími změnami.¹⁰³

Libanonský politický systém byl paralyzován hlubokými rozpory mezi Hizbulláhem a předsedou vlády al-Harírím. Osud Libanonu určovaly sunnitsko-šičitské vztahy, které byly na bodu mrazu. Další rozpad Sýrie mohl pro Libanon znamenat zvrát politické situace, proto obě koalice pokračovaly v debatě a distancování se od syrského povstání.¹⁰⁴

V červnu roku 2012 libanonská vláda vyjádřila svůj postoj k syrskému konfliktu¹⁰⁵ v Deklaraci z Ba^cabdy.¹⁰⁶ Formálně tak vyjádřil Libanon svůj neutrální postoj v regionálních i mezinárodních konfliktech, ačkoliv prosyrský blok se jasně stavěl na stranu Sýrie.¹⁰⁷ Hlavní myšlenkou zakotvenou v dokumentu bylo, aby se politické síly vyhnuly všemu, co by mohlo vyvolat konflikt, nepokoje a sektářské spory v Libanonu.¹⁰⁸ Zatímco většina arabských i západních států uznala za legitimní vládu Sýrie opoziční síly, Míqátí Syrskou národní radu neuznal. Na Libanon začala doléhat začínající válka v Sýrii, formou útoků ozbrojených islamistických milicí ze Sýrie na severovýchodní hranici Libanonu¹⁰⁹ a také velkou uprchlickou vlnou. Na syrsko-libanonské hranici probíhaly vojenské operace syrské armády, které vedly

¹⁰³ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 8.

¹⁰⁴ OSOEGAWA, T.: *Syria and Lebanon*. kap. 4.

¹⁰⁵ CHAHAL, N.: In: *Reconciliation, reform and resilience*. s. 72.

¹⁰⁶ Baabda declaration. *UN*. 8, 12 a 13.

¹⁰⁷ SABBAGH, M.: Lebanon's Cabinet Crisis and Syria Spillover. *The SAIS Europe Journal*. s. 92.

¹⁰⁸ WIELAND, C.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 10.

¹⁰⁹ ELBADAWI, I., MAKDISI, S., ed.: *Democratic Transitions in the Arab World*. s. 259.

k likvidaci protirežimních osob a ničení majetku. Míqátí zpočátku toleroval vpády syrské armády na území Libanonu a váhal s nasazením armády v oblasti, což tvrdě odsoudil protisyrský blok. Na lednový apel ministra vnitra Marwána Šarbila byla v červenci vyslána libanonská armáda do pohraniční oblasti.¹¹⁰

Prosyrské tendence se též projevíly, když Míqátího kabinet v srpnu rozhodl o vydání 14 Syřanů, kteří vystupovali proti prezidentu al-Asadovi. Událost vyvolala kritiku jak Aliance 14. března, tak Spojených států a Evropské unie. Na summitu v Mekce v září roku 2012 se hlasovalo o pozastavení členství Sýrie v Organizaci islámské spolupráce (OIC)^{111, 112} Následně v listopadu 2012 odhlasovala a pozastavila Liga arabských států členství Sýrie, jelikož již dříve odsuzovala činy páchané na protestujících syrských občanech. LAS následně uvalila sankce na vysoce postavené syrské činitele. Proti rozhodnutí byl pouze Libanon a Alžírsko, s odůvodněním, že konflikt je vnitřní záležitostí země.¹¹³

3.3 Počátek uprchlické krize

Historicky Libanon zažil masové vlny vysídlení obyvatel způsobené mnoha konflikty. Před syrskou uprchlickou krizí byli hlavní skupinou vysídlených osob Palestinci a Iráčané. Během občanské války mezi lety 1975-1990 našlo azyl zhruba 600 000 – 900 000¹¹⁴ Libanonců v sousední Sýrii.¹¹⁵ Libanon nepodepsal Úmluvu o právním postavení uprchlíků OSN z roku 1951, ani její protokol z roku 1967.¹¹⁶ Zmíněná úmluva poskytuje uprchlíkům práva na mezinárodní úrovni, zakazuje jejich násilné navrácení do země konfliktu a také penalizaci osob na území hostitelského státu.¹¹⁷ Libanonská vláda navíc dala jasně najevo, že Syřany nepovažuje za uprchlíky,

¹¹⁰ OSOEGAWA, T.: *Syria and Lebanon*. kap. 4.

¹¹¹ Původně Organizace islámské konference, od roku 2011 Organizace islámské spolupráce byla založena roku 1969 v Saúdské Arábii. Organizace usiluje o ochranu zájmů muslimského světa a mezinárodního míru. History. *Organisation of Islamic Cooperation*.

¹¹² GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 8.

¹¹³ RAMADAN, I.: In: *Arabské jaro – příčiny, průběh důsledky*. s. 173.

¹¹⁴ VLIET, S.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 5.

¹¹⁵ DETTMER, J.: Lebanon's Politicians Want Syrian Refugees to Leave. *VOA News*.

¹¹⁶ Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees. *UNHCR*. s. 6.

¹¹⁷ VLIET, S.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 5.

ale spíše za dočasně vysídlené osoby.¹¹⁸ Nechtěla proto zřizovat uprchlické tábory, aby se neopakovala palestinská zkušenost a aby se zde Syřané neusídlili natrvalo.¹¹⁹ Společná historie, jazyk, rodinné a politické vazby mezi Sýrií a Libanonem znamenaly, že syrští uprchlíci měly v mnoha ohledech v Libanonu komplikovanější situaci než v Turecku či Jordánsku, neboť nebyli jednoznačně vnímáni pouze jako uprchlíci. Před válkou v Sýrii přicházelo mnoho Syřanů do Libanonu kvůli pracovním příležitostem, proto byla hranice mezi uprchlíkem a migrujícím pracovníkem velmi nejasná.

Od začátku syrské uprchlické krize byla reakce libanonské vlády váhavá, proto řízení krize převzala OSN.¹²⁰ V první polovině roku 2012 značně vzrostl počet syrských uprchlíků. Vysoký komisař OSN pro uprchlíky (UNHCR)¹²¹ uvedl, že k únoru 2012 bylo na severní hranici Libanonu registrováno 6 375 lidí. Počty uprchlíků se v následujících letech rapidně zvýšily a napomohly k rozdělení politických táborů. Hizballáh a Āl Aun odmítli vytvoření syrských uprchlických táborů v Libanonu, rozhodnutí podpořil prezident Sulajmán, jelikož se obával, že by se tábory mohly stát vojenskými základnami proti Sýrii. Avšak s postupným zhoršováním životní úrovně uprchlých osob vláda uznala, že je zapotřebí veškerá sociální, lékařská a humanitární pomoc. Uprchlické tábory byly následně zbudovány humanitárními organizacemi.¹²²

V důsledku válečného konfliktu odešla velká část syrských obyvatel do sousedících zemí. Největší počet uprchlíků migroval do Turecka, Jordánska, Iráku, a především do Libanonu. K dubnu 2012 registroval UNHCR celkově 117 087 osob, z nichž 31 004 bylo v Libanonu.¹²³ Masivní příliv prchajících osob na libanonskou půdu ukázal nedostatky infrastruktury v Libanonu.¹²⁴ Majoritní část uprchlých osob tvořily ženy a děti, jež unikly do uprchlických táborů založených v sousedních státech.

¹¹⁸ GEHA, C.: Thy Syrian Refugee Crisis and Lebanon's Endemic Deadlocks: Trading Reform for Resilience. *Middle East Institute*.

¹¹⁹ YAHYA, M., KASSIR, J., EL-HARIRI, K.: *UNHEAD VOICES: What Syrian Refugees Need to Return Home*. s. 16.

¹²⁰ DZIADOSZ, A.: Lebanon grapples with ghosts of a bloody past amid influx of Syria refugees. *Al-Arabiya News*.

¹²¹ UNHCR vznikl po 2. světové válce na pomoc evropským uprchlíkům. V dnešní době organizace pomáhá uprchlíkům po celém světě. Historie UNHCR. *UNHCR*.

¹²² GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 8.

¹²³ RAMADAN, I.: In: *Arabské jaro – příčiny, průběh důsledky*. s. 187.

¹²⁴ FAKHOURY, T.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 1.

V Libanonu byla střediska¹²⁵ pro prchající Syřany zejména v údolí Biqá^c, Bejrútu a v oblasti severního Libanonu v Tripolisu,¹²⁶ Sajdě, Tyru atd. Celkový počet uprchlických center na území Libanonu činil 1 400 k roku 2012. Zajištění základních životních potřeb pro osoby přebývající v táborech zajišťovaly neziskové organizace, zejména UNHCR. Tato organizace také zajišťovala registraci uprchlíků, jejich právní ochranu a garanci základních lidských práv.¹²⁷ Pomoc dětem zajistil Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF)¹²⁸ a pomoc palestinským uprchlíkům ze syrského tábora Jarmúku do Libanonu zabezpečil Úřad OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě (UNRWA)^{129, 130}

Do konce roku 2012 využilo na 6 000 Syřanů pomoc humanitárních organizací působících v Libanonu při hledání ubytování. Docházelo k nelegálním pobytům uprchlíků v domech či na pozemcích, které nebyly vhodné k obývání. Nově příchozí měli problém sehnat podnájem a uprchlíkům, kteří již v Libanonu byli od počátku konfliktu docházely finance. V důsledku těchto problémů vznikaly na severu Libanonu nové stanové osady.¹³¹

3.4 Dopad počínajícího syrského konfliktu na Libanon

Přestože Libanon nezažil v roce 2011 otřesy Arabského jara, země utrpěla vznikem sousedního syrského konfliktu. Libanon čelil choulostivé situaci, jelikož soupeřící frakce měly v otázce syrské situace odlišné postoje a některé do syrských záležitostí aktivně zasahovaly. Tradiční stanovisko Hizbulláhu podporující prezidenta al-Asada se neshodovalo s postojem al-Harírího a protirežimních syrských

¹²⁵ RAMADAN, I.: In: *Arabské jaro – příčiny, průběh důsledky*. s. 188.

¹²⁶ Lebanese city welcomes Syrian refugees. *Al-Jazeera*.

¹²⁷ ARANKI, D., KALIS, O.: In: *The Syria crisis, displacement and protection*. *FMR*. s. 17.

¹²⁸ Organizace UNICEF byla založena roku 1946 pro pomoc dětem postiženým druhou světovou válkou. Dnes organizace zajišťuje pomoc strádajícím dětem po celém světě. UNICEF ve světě. *UNICEF*.

¹²⁹ UNRWA byla založena roku 1949 a je významnou organizací OSN zabývající se humanitární pomocí ve prospěch palestinských uprchlíků na Blízkém východě. *Who We Are*. *UNRWA*.

¹³⁰ RAMADAN, I.: In: *Arabské jaro – příčiny, průběh důsledky*. s. 189.

¹³¹ Assessment of the impact of Syria refugees in Lebanon and their employment profile. *International Labour Organization*. s. 16.

demonstrantů. Na severní syrsko-libanonské hranici byla situace stále vypjatější, zásluhou bojů mezi syrskou armádou a opozicí, jelikož umírali i libanonští občané. V lednu 2012 ministr zahraničí Adnan Mansúr na zasedání Ligy arabských států hlasoval proti návrhu vytvoření vlády syrské národní jednoty, čímž rozšířil propast mezi soupeřícími libanonskými politickými tábory.¹³²

Politici činitelé dostatečně nepřipravili zemi na prohlubující se krizi v Sýrii. I když v oblasti severního Libanonu operovali Libanonské ozbrojené síly (LAF),¹³³ působili zde i členové syrské opozice, často příslušníci teroristických organizací, kteří představovali potencionální nebezpečí pro Libanon a jeho civilisty.¹³⁴ Jedním z nich byl Šádí al-Mawlawí, jež byl zatčen libanonskými složkami na základě obvinění z členství v teroristické organizaci al-Káida, napomáhání uprchlíkům a pašování zbraní přes severní hranici země. Docházelo k nátlaku ze strany Sýrie na libanonskou vládu, aby vydala vězně, kteří byli členy syrské opozice.¹³⁵ Al-Mawlawího propuštění pak vyvolalo v Libanonu nepokoje, při kterých zemřelo osm lidí. Aby se zabránilo příchodu nebezpečných radikálů, kteří mohli být napojeni na teroristické organizace, bylo třeba LAF rozmístit podél celé severní hranice země.

Do května 2012 se odhaduje zapojení zhruba 300 Libanonců z údolí Biqá' k FSA, která bojovala v oblasti hranic až po město Homs. V reakci na brutální boje stále narůstaly obavy z přelití konfliktu do Libanonu. 11. června 2012 byl proto obnoven dialog v rámci Deklarace z Ba'abdy. Diskusi však bránily nehody mezi dvěma hlavními aliancemi týkající se syrského konfliktu, neochota přesného vymezení syrsko-libanonské hranice a odzbrojení Hizbulláhu. Pro oba libanonské politické tábory bylo stále složitější mít násilí v zemi pod kontrolou, eskalace by pak mohla odstartovat další občanskou válku. V důsledku stále upadající ekonomické a bezpečnostní situace země vyzvala, Aliance 14. března parlament k vytvoření neutrální „vlády spásy“, která by nahradila administrativu premiéra Míqátího a dohlížela na přípravu voleb

¹³² FAKHOURY, T.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 1.

¹³³ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 8.

¹³⁴ AZZAM, CH.: *Lebanon*. s. 72.

¹³⁵ Lebanon frees anti-Assad activist. *Al-Jazeera*.

naplánovaných na následující rok. Míqátí musel čelit tlaku na rezignaci ze strany opozice, a dokonce i nespokojenosti v jeho vlastním táboře.¹³⁶

V létě proběhlo zatčení bývalého libanonského ministra informací Michela Samahy, blízkého poradce syrského prezidenta al-Asada. Samaha se zanedlouho přiznal k pašování výbušnin¹³⁷ ze Sýrie do Libanonu, za účelem teroristického útoku. Zatčení Samahy a stížnost libanonského velvyslance v Sýrii ohledně ostřelování pohraničních měst vedla ke zřetelnému zhoršení syrsko-libanonských vztahů.¹³⁸ V říjnu 2012 propuklo v ulicích Bejrútu násilí, jelikož se demonstranti pokusili zaútočit na kanceláře premiéra Míqátího po pohřbu šefa bezpečnosti Wisáma al-Hasana, z jehož smrti Libanon vinil Sýrii.¹³⁹ Al-Hasan vedl vyšetřování, které mělo potvrdit zapojení Sýrie a Hizbulláhu do atentátu z roku 2005, a také vyšetřoval bývalého ministra informací z pokusu o pašování výbušnin ze Sýrie. Pohřeb šefa bezpečnosti byl jedním z mnoha probíhajících protestů proti syrskému vměšování do vnitřních záležitostí země, které probíhaly po celé zemi.¹⁴⁰

Nestabilita v regionu způsobená konfliktem v Sýrii ovlivnila také cestovní ruch a obchod v Libanonu. Ekonomicky byl Libanon na Sýrii závislý, i vzhledem k geografické poloze obou států a tradiční obchodní výměně. Nová cestovní varování, vydaná řadou zemí, výrazně snížila turistický ruch v Libanonu. Zejména pokles počtu návštěvníků ze států Zálivu mělo vážný dopad na turistický průmysl. Nestabilita v oblasti zvýšila také nejistotu u zahraničních investorů, což výrazně snížilo příliv investic do země.¹⁴¹

3.5 Shrnutí dopadů syrského konfliktu na Libanon mezi lety 2011-2012

Tá'ifská dohoda z roku 1989 a dohoda z Dauhá z roku 2008 se na pozadí libanonské krize způsobené počínající občanskou válkou v Sýrii ukázaly jako v praxi

¹³⁶ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 8.

¹³⁷ HAYEK, M.: Was Lebanon's Michel Samaha 'tried' before his trial? *Al-Arabiya News*.

¹³⁸ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 8.

¹³⁹ Lebanon funeral ends in violence. *Al-Jazeera*.

¹⁴⁰ Lebanon tense after bomb kills security chief. *Al-Jazeera*.

¹⁴¹ AZZAM, CH.: *Lebanon*. s. 72.

neaplikovatelné. Rok 2011 v Libanonu odstartoval pád al-Harírího vlády, jelikož Hizbulláh opustil parlament z důvodu obvinění jeho členů Zvláštním tribunálem ze zapojení do útoku na Rafíqa al-Harírího. V červnu byla pak sestavena nová vláda Nadžíba Míqátího s většinovým zastoupením prosyrské Aliance 8. března. Již v létě 2011 začal na Libanon doléhat počínající konflikt v sousední Sýrii, který vyvěral z protestů Arabského jara. Výsledkem bojů syrské opozice proti prezidentu Baššáru al-Asadovi byl masivní odchod prchajících Syřanů do sousedních zemí. Libanon však takto početnou uprchlickou vlnu nebyl připraven.

Navíc společně s uprchlíky přicházeli do Libanonu i členové syrské opozice, kteří mohli být napojeni na teroristické organizace. Na severní syrsko-libanonské hranici docházelo k přelévání bojů na libanonské území. Na následky bojů umírali i libanonští občané a byl devastován i jejich majetek. K roku 2012 bylo na UNHCR registrováno přes 30 000 syrských uprchlíků v různých oblastech Libanonu. Politici v čele s Michelem °Aúnem a Hizbulláhem se zprvu stavěli k syrské uprchlické otázce váhavě, nicméně s postupným zhoršováním situace uvolnila vláda pro Syřany potřebnou pomoc. Přesto většinu pomoci uprchlíkům poskytovala OSN a další zahraniční humanitární organizace.

Konflikt v Sýrii prohloubil nestabilitu libanonského politického systému, proto Libanon vyjádřil svůj postoj k syrské otázce v Deklaraci z Ba°abdy, která zavazovala Libanon k neutrálnímu přístupu ke konfliktu v Sýrii. Přesto byly politické tábory v syrské otázce rozděleny, jelikož Aliance 8. března v čele s Hizbulláhem stála za prezidentem al-Asadem a Aliance 14. března a její součástí staly syrské opozici. V důsledku rozkolu v libanonském politickém prostředí byla země stále více vtahována do syrského konfliktu. Navíc se Libanon připravoval na nadcházející parlamentní i prezidentské volby.

4. VÝVOJ BILATERÁLNÍCH VZTAHŮ MEZI LETY 2013-2016

4.1 Vývoj syrského konfliktu a zapojení Hizbulláhu

Od svého založení v roce 1982 se Hizbulláh vyvinul ve významnou politickou, vojenskou i sociální entitu působící v Libanonu i za jeho hranicemi. Již od založení tohoto ší'itského hnutí byl Hizbulláh příjemcem íránské materiální, vojenské i ideologické podpory.¹⁴² Vztah Hizbulláhu k Sýrii byl posílen již tradiční a strategickou íránsko-syrskou aliancí, která sehrála svou úlohu již při bojích s Izraelem v jižním Libanonu. Sýrie Hizbulláhu sloužila jako kanál pro dodávky munice, koordinací operací a jako důležitý spojenec v libanonské politice.¹⁴³

Protesty v Sýrii z roku 2011 se velmi rychle přelily do občanské války a v médiích se začaly objevovat neoficiální důkazy o zapojení Hizbulláhu do syrského konfliktu již ke konci roku 2011.¹⁴⁴ Hizbulláh zprvu svou vojenskou přítomnost v Sýrii tajil, protože se obával, že rozdmýchá spory uvnitř Libanonu. Exploze v budově Národního bezpečnostního úřadu dne 18. července roku 2012 v Sýrii, která mimo jiné zabila Asífa Šawkata, generálmajora a švagra prezidenta al-Asada se stala impulsem pro obrat ve strategii Hizbulláhu. Posléze se přímo aktivně účastnil bojů o syrsko-libanonské pohraniční město Qusajr v dubnu roku 2013.¹⁴⁵ Jakmile začal prezident al-Asad ztrácet kontrolu nad syrským územím, Hizbulláh zapojil své ozbrojené síly, zpočátku pod velením elitních jednotek Quds, které spadají pod Íránské revoluční gardy (IRCG).¹⁴⁶

Není třeba zdůrazňovat, že vojenské zapojení libanonských aktérů do války v Sýrii je v rozporu s oficiálním neutrálním postojem Libanonu k syrské otázce. Ačkoliv

¹⁴² SAAB, B. Y.: Hezbollah after Lebanon's elections. *Middle East Institute*.

¹⁴³ حزب الله: روايته للحرب السورية والمسألة المذهبية. مركز الخزيرة للدراسات.

¹⁴⁴ ASSI, A.: *Democracy in Lebanon: Political Parties and the Struggle for Power Since Syrian Withdrawal*. kap. 6.

¹⁴⁵ RANSTORP, M.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 2.

¹⁴⁶ Íránské revoluční gardy byly založeny roku 1979 na popud Ruholláha Chomejního. Součástí gard je i elitní jednotka Quds, která poskytovala náboženský a vojenský výcvik ší'itské mládeže pro Hizbulláh. RANSTORP, M.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 2.

byla veškerá kritika směřována Hizbulláhu, do syrského konfliktu byli zapojeni i sunnitští politici i dobrovolníci na bojišti, většinou na straně syrské opozice. Například imám Ahmad al-Asír ze Sajdy rovněž vyzýval k zapojení do konfliktu v Sýrii,¹⁴⁷ právě ve městě Qusajr poblíž Homsu, kde operoval i Hizbulláh.¹⁴⁸ Hizbulláh vyslal asi 1 500 bojovníků za účelem obrany zhruba 30 000 libanonských ší'itů žijících v Sýrii¹⁴⁹ v blízkosti libanonských hranic. Dalším důvodem angažmá Hizbulláhu na syrském území byla ochrana ší'itských svatyní (zejména svatyně Sajjida Zajnab) v jižním Damašku.¹⁵⁰ 30. dubna 2013 Hasan Nasralláh veřejně přiznal, že Hizbulláh poskytuje vojenskou podporu v sousední Sýrii.¹⁵¹ Udržení vlivu prezidenta al-Asada v Sýrii bylo pro Hizbulláh klíčové pro vojenské i politické přežití hnutí v Libanonu.¹⁵²

Bašta Hizbulláhu, Hermel ležící na syrsko-libanonské hranici byla důležitým tranzitním bodem pro tok zbraní a bojovníků. Dobytí města Qusajr představovalo komunikační linku mezi Damaškem a pobřežím, přičemž za pomoci jednotek tohoto ší'itského hnutí se město podařilo po 17 dnech syrským silám získat nazpět. Dobytím města Qusajr Hizbulláh definitivně vtáhl Libanon do syrských vnitřních záležitostí a přispěl ke zhoršení politické situace v Libanonu. V důsledku událostí v Qusajru došlo v Libanonu k útokům na podporovatele Hizbulláhu a začátkem června 2013 došlo ve městě Tripolis k ozbrojeným střetům mezi bojovníky ze čtvrtí Džabal Muhsin (alawité) a Báb at-Tabbána (sunnité) a k pokusům o atentáty na vysoké duchovní, kteří podporovali hnutí Hizbulláh v Sajdě a údolí Biqá'c.¹⁵³

Mezitím se v červnu 2014 v Sýrii konaly prezidentské volby. Možnost volit na syrských ambasádách mělo i 2,8 miliónu Syřanů žijících v uprchlických táborech sousedních zemí.¹⁵⁴ Prezident Baššár al-Asad již potřetí zvítězil s výslednými

¹⁴⁷ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 9.

¹⁴⁸ Who are the pro-Assad militias in Syria? *Middle East Eye*.

¹⁴⁹ Syria crisis: Lebanon parliament postpones elections. *BBC News*.

¹⁵⁰ حزب الله: روايته للحرب السورية و المسألة المذهبية. مركز الخزيرة للدراسات.

¹⁵¹ RANSTORP, M.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 2.

¹⁵² JONES, S. G., MARKUSEN, M. B.: The Escalating Conflict with Hezbollah in Syria. *Center for Strategic & International Studies*.

¹⁵³ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 9.

¹⁵⁴ RUHAYEM, R.: Syrian elections: Refugees in Lebanon face dilemma. *BBC News*.

95 % hlasů.¹⁵⁵ Další dva kandidáti Hassan an-Núrí a Máhir Hadždžár získali pouze 4,3 % a 3,2 % hlasů. Účast v syrských prezidentských volbách činila podle Nejvyššího ústavního soudu 73,4 %. Hlasování se konalo pouze v oblastech kontrolovaných vládou. Výsledky voleb se setkaly s nevolí ze strany syrské opozice, avšak příznivci prezidenta al-Asada vyšli do ulic slavit. Americký ministr zahraničí John Kerry při své návštěvě Bejrútu označil syrské volby za obrovskou nespravedlnost.¹⁵⁶

Infiltrace opozičních bojovníků do Libanonu vyvolala obavy, proto Bejrút vyzval syrské úřady, aby potenciální vetřelce, včetně možných sebevražedných atentátníků do Libanonu dostaly pod kontrolu. Radikálové se příležitostně snažili o budování vojenských táborů pro výcvik bojovníků a sebevražedných atentátníků právě na libanonském území. Následné teroristické útoky na budovy Hizballáhu v Bejrútu posílily obavy politiků i běžných obyvatel Libanonu. Cílem útoků bylo způsobit co největší ztráty Hizballáhu a donutit ho ke stažení svých jednotek z území Sýrie.¹⁵⁷ Do konce ledna 2015 zemřelo během bojů v Sýrii kolem 1 000 bojovníků Hizballáhu.¹⁵⁸ Útoky v Bejrútu donutily libanonskou vládu koordinovat své bezpečnostní strategie se syrskou armádou.¹⁵⁹

V srpnu roku 2016 se povstalecká skupina Fronta an-Nusra ze Sýrie zmocnila pohraničního města ^cArsal.¹⁶⁰ Od počátku syrského konfliktu se jednalo o nejzávažnější akt přelití války do sousedního Libanonu. Mimo jiné se zde nacházelo mnoho syrských válečných uprchlíků.¹⁶¹ Boje začaly poté, co libanonská armáda zajala syrského občana Imáda Ahmada Džuma' - člena Fronty an-Nusra napojené na al-Káidu.¹⁶² Libanonská armáda se původně snažila distancovat od vojenských akcí Hizballáhu podél syrsko-libanonské hranice, avšak nečinnost proti povstaleckým silám přicházejícím

¹⁵⁵ ISMAEL, M., SABBAGH, H.: Presidential elections took place in 43 embassies, voter turnout over 95 per cent. *SANA*.

¹⁵⁶ Assad re-elected in wartime election. *Al-Jazeera*.

¹⁵⁷ ASSI, A.: The Sectarian Dimension of the Syrian Civil War and Lebanese-Syrian Relations. *Middle East Institute*.

¹⁵⁸ RANSTORP, M.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 2.

¹⁵⁹ ASSI, A.: The Sectarian Dimension of the Syrian Civil War and Lebanese-Syrian Relations. *Middle East Institute*.

¹⁶⁰ AZZAM, CH.: *Lebanon*. s. 72.

¹⁶¹ SAAD, H., GLADSTONE, R.: Border Fighting Intensifies Between ISIS and Lebanon. *The New York Times*.

¹⁶² Lebanese army kills 11 militants near Syria border. *Al-Arabiya News*.

ze Sýrie nyní nepřipadala v úvahu.¹⁶³ Hizbulláh, LAF a syrská armáda zahájily masivní útok proti povstalcům v oblasti °Arsalu, díky němuž se členové Fronty an-Nusra z libanonského území stáhli.¹⁶⁴ Po celou dobu od zapojení hnutí do syrské války se Hizbulláh snažil o to, aby se v konfliktu a zejména v otázce vnitřní bezpečnosti Libanonu zapojila i Libanonská armáda, což by činilo boje legitimními. Toto stanovisko poskytlo i samotnému Hizbulláhu možnost legitimnější vojenské angažovanosti v Libanonu, i když se primárně účastnil bojů v Sýrii.¹⁶⁵ Po bojích u °Arsalu, jež znamenaly kooperaci libanonských a syrských vojenských sil prohlásil prezident Michel °Aún, že uznává Baššára al-Asada jako legitimního syrského prezidenta a na základě toho s ním také bude jednat. Toto stanovisko nepřijala pozitivně Aliance 14. března, avšak prezidentův postoj pramenil z obav, že by se případ °Arsalu mohl opakovat i jinde.¹⁶⁶

4.2 Průběh uprchlické krize

Přestože zprvu Libanon uprchlíky ze Sýrie vítal, brzy se z jejich přítomnosti stal politický problém. Postoje k situaci v Sýrii dále ovlivňovaly nálady ve vnímání uprchlíků, a to jak v politické sféře, tak i mezi širokou veřejností. Fakt, že Libanon přijal již dříve přibližně půl milionu palestinských uprchlíků a následné vypuknutí Libanonské občanské války mezi lety 1975-1990, vyvolaly smíšenou odezvu obyvatel Libanonu na uprchlickou otázku.¹⁶⁷ Příliv uprchlíků do oblasti severního Libanonu byl v roce 2011 a 2012 obrovskou výzvou pro celou zemi, avšak další přívaly Syřanů pokračovaly i v následujících letech. Během pokračující krize se uprchlíci více soustředili do východní oblasti údolí Biqá^{c168} a předměstí hlavního města Bejrútu. Po nepřetržitém

¹⁶³ NERGUIZIAN, A.: The Lebanese Armed Forces, Hezbollah and the Race to Defeat ISIS. *Center for Strategic & International Studies*.

¹⁶⁴ ASSI, A.: The Sectarian Dimension of the Syrian Civil War and Lebanese-Syrian Relations. *Middle East Institute*.

¹⁶⁵ RANSTORP, M.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 2.

¹⁶⁶ ASSI, A.: The Sectarian Dimension of the Syrian Civil War and Lebanese-Syrian Relations. *Middle East Institute*.

¹⁶⁷ FERRIS, E., KIRISCI, K.: *The Consequences of Chaos: Syria's Humanitarian Crisis and the Failure to Protect*. s. 39.

¹⁶⁸ AZZAM, CH.: *Lebanon*. s. 71.

přílivu lidí z Aleppa roku 2013 a Idlibu roku 2014 UNHCR registrovalo zhruba 47 000 Syřanů měsíčně. Vzhledem k obrovskému počtu osob zavedla posléze libanonská vláda řadu omezení při vstupu na území Libanonu.¹⁶⁹

Od začátku roku 2013 platily v Libanonu pro palestinské uprchlíky ze Sýrie přísnější podmínky než doposud, jelikož museli dokládat výjezdní povolení od syrských úřadů. K dubnu 2014 se na libanonském území nacházelo přes 53 000 palestinských uprchlíků ze Sýrie. O měsíc později se podmínky vstupu opět zpřísnily, navíc bylo 41 000 osob deportováno zpět do Sýrie. Rada bezpečnosti OSN apelovala na ukončení deportací osob zpět do země konfliktu a vyzvala státy sousedící se Sýrií k ochraně uprchlíků, syrské Palestince nevyjímaje.¹⁷⁰

V červnu roku 2014 Libanon zpřísnil podmínky pro Syřany v otázce udržení statutu uprchlíka. Lidé, kteří vstoupili zpět do Sýrie, ztratili všechna práva uprchlíka udělená UNHCR. Syřané se tak nemohli vracet do Sýrie například za účelem vyřízení cestovního pasu či jiných důležitých dokumentů. Mnoho lidí proto žilo v Libanonu bez platných dokumentů, kdy nechtěli opouštět své dočasné domovy kvůli případné deportaci a byl jim tím tudíž znemožněn výkon zaměstnání.¹⁷¹ Za prodloužení pobytu na libanonském území musela každá osoba starší 15 let uhradit poplatek 200 amerických dolarů, což bylo pro většinu lidí vzhledem ke stávajícím podmínkám prakticky nemožné.¹⁷² Zpřísnování podmínek vstupu pro Syřany a Palestince znamenal stále častější pokusy lidí o nelegální vstup ze Sýrie do Libanonu podél 375 km dlouhé hranice.¹⁷³ Další zpřísnování nastalo již v říjnu 2014, kdy vláda představila nový dokument týkající se imigrační politiky.¹⁷⁴ Listina byla uvedena v platnost v lednu 2015, načež museli nově příchozí osoby předkládat vstupní vízum.¹⁷⁵ Ke konci roku 2014

¹⁶⁹ VLIET, S.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 5.

¹⁷⁰ Profiling the Vulnerability of Palestine Refugees from Syria Living in Lebanon. UNRWA. s. 10.

¹⁷¹ NAGGAR, M: Syrian refugees fear deportation from Lebanon. *Deutsche Welle*.

¹⁷² Profiling the Vulnerability of Palestine Refugees from Syria Living in Lebanon. UNRWA. s. 6.

¹⁷³ RABIL, R. G.: *The Syrian Refugees Crisis in Lebanon: The Double Tragedy of Refugees and Impacted Host Communities*. s. 14.

¹⁷⁴ VLIET, S.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 5.

¹⁷⁵ FERRIS, E., KIRISCI, K.: *The Consequences of Chaos: Syria's Humanitarian Crisis and the Failure to Protect*. s. 40.

se podle UNHCR v libanonských uprchlických táborech narodilo přibližně 42 000 syrských dětí, z nichž zhruba 70 % nemělo rodný list ani občanství. Statistiky však nejsou přesné (minimálně půl milionu dalších syrských uprchlíků a jejich děti UNHCR neregistrovalo).¹⁷⁶

Mimo vnitropolitických problémů způsobených přílivem uprchlíků, má ohromná masa příchozích lidí dopad i na životní úroveň obyvatel Libanonu. Nutno však podotknout, že nezaměstnanost a špatná ekonomická situace sužovala Libanon již dlouhodobě, už před přílivem Syřanů. V severním Libanonu klesly mzdy o 60 % v důsledku konkurence o pracovní pozice. Za snížení platového ohodnocení mohli však libanonští zaměstnavatelé, kteří zneužívali potřebu velkého počtu žadatelů o zaměstnání. Libanonská široká veřejnost však často obviňovala z poklesu mezd syrské uprchlíky.¹⁷⁷ Syřané obývali zejména libanonské vesnice, kde již před jejich příchodem zapříčiněným válkou žila většina Libanonců za méně než 4 americké dolary na den. Do konce roku 2014 se pak odhadovalo, že přibližně 170 000 z těchto Libanonců žila pod hranicí absolutní chudoby. Navíc skoro polovina vysídlených Syřanů v těchto příhraničních vesnicích žila v nevyhovujících přístřešcích.¹⁷⁸ Úřady OSN se snažily o přemístování Syřanů z vesnic přímo u syrských hranic směrem do vnitrozemí Libanonu, zejména kvůli případným útokům u syrsko-libanonských hranic.¹⁷⁹

Velké množství libanonských obyvatel naopak projevilo značnou solidaritu s vysídlenými osobami ze Sýrie. Navzdory zpřísnování podmínek vstupu do Libanonu pro Syřany ze strany politiků poskytovaly místní komunity bezpečné útočiště tisícům rodin prchajícím před konfliktem. Také libanonské nevládní organizace společně s Evropskou unií, Rozvojovým programem OSN a hostitelskými obcemi poskytovaly uprchlíkům zdravotní, vzdělávací a další humanitární pomoc.¹⁸⁰

¹⁷⁶ SHAHEEN, K.: Life goes from bad to worse for Syrians after Lebanon tightens border controls. *The Guardian*.

¹⁷⁷ VLIET, S.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 5.

¹⁷⁸ GEHA, C.: The Syrian Refugee Crisis and Lebanon's Endemic Deadlocks: Trading Reform for Resilience. *Middle East Institute*.

¹⁷⁹ MURRAY, R.: Shelling continues for some Syrian refugees. *Al-Jazeera*.

¹⁸⁰ GEHA, C.: The Syrian Refugee Crisis and Lebanon's Endemic Deadlocks: Trading Reform for Resilience. *Middle East Institute*.

Demografická změna probíhající v Libanonu byla některými spatřována jako nežádoucí jev, jelikož by mohlo být narušeno konfesní rozložení obyvatel země. Křesťanští a drúzští politici stále více využívali kritiku přítomnosti uprchlíků k získávání náklonnosti svých voličů. Od konce roku 2014 vláda reagovala na pokračující příliv uprchlíků zavedením dalším omezením vstupu. Od původní imigrační politiky, která Syřany vítala, se nynější omezení snažila zmírnit negativní reakce Libanonců na syrskou přítomnost, případně zabránit možným útokům a sociálním nepokojům.¹⁸¹ Z ekonomického hlediska stály důsledky syrského konfliktu Libanon mezi lety 2012-2014 přibližně 5 miliard amerických dolarů,¹⁸² některé zdroje však hovoří až o 7,5 miliardách amerických dolarů.¹⁸³ Míra nezaměstnanosti Libanonců v důsledku přílivu syrských uprchlíků mezi zmíněnými roky vzrostla z 9 % na 12 %.¹⁸⁴ Navíc se OSN od roku 2014 potýkala s nedostatkem finančních prostředků, jež potřebovala pro poskytování humanitární pomoci uprchlíkům.

Na začátku roku 2015 dosahoval počet nově registrovaných příchozích do Libanonu pouze 25 % oproti předchozímu roku. K únoru 2015 bylo zaznamenáno 411 554 osob v údolí Biqá^c, 333 408 v Bejrútu – z toho 283 750 na severu hlavního města a 138 809 na jihu. Stejně jako v předchozích letech tvořily většinu příchozích osob ženy a děti. Řada z nich měla libanonské občanství získané z předchozích let na základě naturalizačního výnosu z roku 1994. Vlastník tohoto pasu mohl uplatňovat jak práva uprchlíka, tak i libanonského občana.¹⁸⁵ Vzhledem ke stále zhoršující se situaci byla OSN nucena v létě 2015 pozastavit registraci uprchlíků ze Sýrie.¹⁸⁶ Odhaduje se, že počet Syřanů, kteří uprchli do Libanonu na konci roku 2016 byl asi 1 011 366 osob. Počet syrských uprchlíků přebývajících v Libanonu činí téměř 25 % libanonské populace. Přestože počty přijímaných osob do země postupem let

¹⁸¹ VLIET, S.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 5.

¹⁸² ASSI, A.: Lebanon 2016: Reshuffling of Political Alliances and Vulnerable Political Compromises. *European Institute of the Mediterranean*.

¹⁸³ MURRAY, R.: Shelling continues for some Syrian refugees. *Al-Jazeera*.

¹⁸⁴ ASSI, A.: Lebanon 2016: Reshuffling of Political Alliances and Vulnerable Political Compromises. *European Institute of the Mediterranean*.

¹⁸⁵ VLIET, S.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 5.

¹⁸⁶ DETTMER, J.: Lebanon's Politicians Want Syria Refugees to Leave. *VOA News*.

klesaly, i v dalších letech uprchlická krize dramaticky ovlivňovala stav libanonské ekonomiky.¹⁸⁷

4.3 Politická situace v Libanonu

Hnutí budoucnosti Sa'ada al-Harírího podalo na začátku roku 2013 návrh nového volebního zákona, jež by lépe odpovídal Tá'ifským dohodám z roku 1989. Návrh podpořil pouze Hizbulláh, Amal, Svobodné vlastenecké hnutí (FPM), strana Katá'ib, Hnutí Marada a Libanonské síly. Prezident Sulajmán a premiér Míqátí volební reformu nepodpořily. Hrozilo, že všeobecné volby plánované na červen 2013 budou odloženy, jelikož část politiků trvala na nahrazení volebního zákona z roku 1960. Ve stejnou dobu vyvolal masivní příliv uprchlíků ze Sýrie další rozkol, jelikož Míqátího vláda neměla žádnou ucelenou migrační politiku, ani plány na vybudování táborů.¹⁸⁸ Z bezpečnostních a ekonomických důvodů Míqátího kabinet vyzval vládu, aby uzavřela libanonskou hranici pro syrské uprchlíky. Parlament výzvu nepřijal s odůvodněním, že takový krok by byl velice nehumánní a nepraktický. V reakci na tuto debatu ministr sociálních věcí Wa'il Fáwr apeloval na UNHCR, aby plnil své závazky vůči Libanonu a pomohl syrským uprchlíkům a tím i libanonským úřadům.¹⁸⁹

Infiltrace syrských rebelů na libanonské území, nejistota na hranicích a příliv uprchlíků odrážely situaci před občanskou válkou. Šéf UNHCR Antonio Guterres po březnové návštěvě Libanonu prohlásil, že syrský konflikt představuje existenční hrozbu pro Libanon, a že obrovský příliv uprchlíků na hranicích zvyšuje sektářské napětí mezi stoupenci a odpůrci al-Asada.¹⁹⁰ Zejména opozice poukázala na fakt, že podpora Hizbulláhu syrské moci je ve skutečnosti podpora ší'itským alawitům, kteří zastávají vysoké posty v syrské politice.¹⁹¹ V květnu 2013 Hizbulláh informoval o vojenském zapojení hnutí do syrského konfliktu na straně prezidenta al-Asada, načež

¹⁸⁷ ASSI, A.: Lebanon 2016: Reshuffling of Political Alliances and Vulnerable Political Compromises. *European Institute of the Mediterranean*.

¹⁸⁸ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 9.

¹⁸⁹ Lebanon to stay open for Syrian refugees but wants help. *Al-Arabiya news*.

¹⁹⁰ As Syrian crisis deepens, UNHCR and neighbouring states press for greater international assistance. *UN News*.

¹⁹¹ RAMADAN, I.: In: *Arabské jaro – příčiny, průběh důsledky*. s. 184.

protisyrská Aliance 14. března okamžitě dala najevo svůj nesouhlas. Zapojení Hizballáhu do syrské občanské války znamenalo porušení Deklarace z Ba'abdy z roku 2012 o libanonské neutralitě. Aktivní vojenská role hnutí Hizballáh v syrském konfliktu také zvětšila propast mezi libanonskými politickými ší'itskými, křesťanskými a sunnitskými stranami.¹⁹² Útoky Hizballáhu proti povstaleckým skupinám vyvolaly následné výhrůžky FSA, která slibovala odvetu na území Libanonu. Obavy z rostoucího násilí v zemi donutily al-Harírího již v roce 2011¹⁹³ k exilu v Saúdské Arábii, z něhož se v srpnu roku 2014 vrátil zpět do Libanonu.¹⁹⁴ Po tři roky v Saúdské Arábii al-Haríří dohlížel na rozdělování bezmála jedné miliardy amerických dolarů určených na ochranu Libanonu před terorismem. Peníze byly použity na modernizaci bezpečnostních agentur v zemi.

Libanonské úřady čelily kritice ze strany STL, jelikož dosud nebyly schopny zadržet obviněné členy Hizballáhu z atentátu na Rafíqa al-Harírího.¹⁹⁵ Dalším problémem byla Míqátího snaha o prodloužení funkčního období Ašrafa Rífiho, generálního ředitele vnitřních bezpečnostních sil (ISF). Prodloužení Rífiho funkčního období zintenzivnilo boj politických stran v otázce přístupu k Hizballáhu a jeho kontrole nad bezpečnostními institucemi (konkrétně ISF). Neschopnost jednotlivých stran dospět ke konsenzu přiměla premiéra Nadžíba Míqátího, aby 22. března 2013 oznámil svou demisi, a to tři měsíce před plánovanými parlamentními volbami na 9. června.¹⁹⁶ Nepodařilo se vypracovat nový volební zákon, ukončit násilí v severní části země, zabránit syrským útokům na Libanon, ani omezit zapojení libanonských milic do syrského konfliktu.¹⁹⁷ Bývalý premiér věřil, že jeho rezignace napomůže k obnovení politického dialogu a k sestavení nové vlády se zastoupením všech významných aktérů.¹⁹⁸

Politické strany navrhly několik nových volebních zákonů, které by nahradily stávající zákon z roku 2009, avšak původní verze volebního zákona byla přesto

¹⁹² FAKHOURY, T.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 1.

¹⁹³ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 9.

¹⁹⁴ Lebanon demands Saudi Arabia return Prime Minister Saad Hariri. *Deutsche Welle*.

¹⁹⁵ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 9.

¹⁹⁶ Lebanon PM resign after cabinet deadlock. *Al-Jazeera*.

¹⁹⁷ Syria crisis: Lebanon parliament postpones elections. *BBC News*.

¹⁹⁸ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 9.

prodloužena. Neshody politických stran ohledně nového volebního zákona,¹⁹⁹ uprchlická krize a zapojení Hizballáhu do syrského konfliktu v roce 2013 vedlo k prodloužení funkčního období parlamentu o 18 měsíců. Hnutí FPM vedené Michelem Aúnem podalo návrh na zamítnutí prodloužení funkčního období parlamentu, ale Ústavní rada prodloužení prohlásila za legální. Současně vládu varovala, aby déle neprodužovala stávající politické vakuum.²⁰⁰ Prodloužení funkčního období parlamentu do listopadu 2014²⁰¹ odhlasovala většina politických stran (Katá'ib, Hnutí budoucnosti, Amal, Hizballáh, a další).²⁰² Kromě jiných dopadů syrského konfliktu na situaci v Libanonu měla válka vliv i na postoj politických stran k formulaci nového volebního zákona. Pravděpodobně všechny libanonské politické strany se snažily využít syrský konflikt k posílení vlastních domácích pozic, i když se Libanon oficiálně distancoval od války v Sýrii a vnitřních záležitostí této sousední země. Hizballáh například doufal, že syrský konflikt posílí jeho domácí pozici natolik, že by se mu podařilo prosadit takový volební zákon, který by mu zaručil absolutní vítězství v parlamentu.²⁰³

Hizballáh a jeho spojenci apelovali na důležitost dobrých syrsko-libanonských vztahů. Zmíněné hnutí ospravedlňovalo svůj zásah do syrského konfliktu tvrzením, že se jeho vojenské složky dostaly do přímého ohrožení a jeho akce byly tudíž zaměřeny na ochranu Libanonu před agresí syrských ozbrojených opozičních skupin.²⁰⁴ Dále Hizballáh ospravedlnil svou intervenci do syrského konfliktu nutností boje proti Islámskému státu v Iráku a Sýrii, který ve velké míře využíval nepřátelskou sektářskou rétoriku vůči ší'itům a křesťanům.²⁰⁵ Proto Aliance 8. března naléhala na libanonskou vládu, aby koordinovala své kroky s Damaškem při řešení otázek spojených

¹⁹⁹ ASSI, A., WORRALL, J.: *Stable instability: the Syrian conflict and the postponement of the 2013 Lebanese parliamentary elections*. s. 1956.

²⁰⁰ FAKHOURY, T.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 1.

²⁰¹ YOUNG, W., STEBBINS, D., FREDERICK, B. A., AL-SHAHERY, O.: *Spillover from Conflict in Syria into Lebanon*. s. 30.

²⁰² ASSI, A., WORRALL, J.: *Stable instability: the Syrian conflict and the postponement of the 2013 Lebanese parliamentary elections*. s. 1956.

²⁰³ ASSI, A.: *Democracy in Lebanon*. kap. 6.

²⁰⁴ ASSI, A.: The Sectarian Dimension of the Syrian Civil War and Lebanese-Syrian Relations. *Middle East Institute*.

²⁰⁵ RABIL, R. G.: *Salafism in Lebanon: From Apoliticism to Transnational Jihadism*. kap. 8.

s pašováním zbraní či s uprchlickou krizí. Aliance 14. března se naopak snažila využít zapojení Hizballáhu do syrského konfliktu k politickému oslabení celé Aliance 8. března, a tím posílit vlastní pozici v libanonské politice.²⁰⁶

Bezvýchodná situace panovala i v otázce volby prezidenta. 25. května 2014 se měly konat prezidentské volby, jelikož vypršel mandát prezidenta Michela Sulajmána a vláda se nebyla schopna dohodnout na novém kandidátovi. Veškeré problémy, které doprovázely libanonskou politickou scénu posledních let vyšly těmito událostmi naplno najevo.²⁰⁷ Kandidát na prezidenta musel získat dvě třetiny hlasů 128 členného parlamentu, což se nikomu nepodařilo. Nejblíže k vítězství byl kandidát Aliance 14. března Samír Dža^cdža^c, který získal 48 z 86 potřebných hlasů.²⁰⁸ Poté Aliance 14. března nominovala kompromisního Tammáma Saláma na post premiéra v roce 2014, pro kterého parlament hlasoval 90 % hlasů.²⁰⁹ K vytvoření nové vlády došlo až v únoru následujícího roku pod dozorem nového premiéra Tammáma Saláma, který se 25. května téhož roku stal prozatímním prezidentem. Bylo rozděleno po 8 ministerských postech pro oba hlavní politické tábory a dalších 8 křesel pro centralizovaný blok. Nový kabinet se zabýval otázkami národní bezpečnosti, boje s terorismem a návrhem finančního rozpočtu. Ve světle syrského konfliktu probíhaly neformální schůzky a konzultace ohledně rozhodnutí Salámova kabinetu. Navzdory neshodám pořádali drúzský lídr Walíd Džunblát a lídr Hizballáhu Hasan Nasralláh konzultační setkání. Stejně tak probíhala sezení mezi zástupci Aliance 8. a 14. března tak, aby bylo dosaženo shody v politické rovině. Nově vzniklá Salámova vláda se zapojila do neformálních konzultací s cílem prodiskutovat možnosti, jak zabránit dalšímu pádu parlamentu.²¹⁰

Po zapojení Hizballáhu do syrského konfliktu a následném vyhnání syrských opozičních teroristických organizací z oblasti syrsko-libanonských hranic

²⁰⁶ ASSI, A.: The Sectarian Dimension of the Syrian Civil War and Lebanese-Syrian Relations. *Middle East Institute*.

²⁰⁷ EINAV, O.: The Presidential Crisis in Lebanon: Temporary Danger or Sigh of Destructive Rift? *The Institute for National Security Studies*.

²⁰⁸ FAKHOURY, T.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 1.

²⁰⁹ ASSI, A., WORRALL, J.: *Stable instability: the Syrian conflict and the postponement of the 2013 Lebanese parliamentary elections*. s. 1958.

²¹⁰ FAKHOURY, T.: In: *Lebanon and the Arab Uprising*. kap. 1.

se bezpečnostní situace v Libanonu mírně zklidnila. Během posledního roku nedocházelo v Libanonu k takovému počtu teroristických útoků jako v roce 2015. Také úsilí libanonských bezpečnostních sil vedlo k dopadení a likvidaci několika teroristických sítí.²¹¹ Rok 2016 byl zlomový, neboť sice stále pokračovalo rozdělení libanonských politických stran, avšak nyní byly intenzivněji napojeny na externí aktéry. Hizballáh – klíčová ší'itská strana v zemi posílila své pevné spojení se Sýrií a Íránem. Hlavní sunnitská strana FM byla nadále blízkým spojencem Saúdské Arábie a Ligy arabských států. Výzvy, kterým libanonská politika denně čelila byly zásadní pro politickou a bezpečnostní stabilitu země. Syrský konflikt a jeho důsledky představovaly nejzásadnější výzvu pro Libanon od vraždy Rafíqa al-Haríriho v roce 2005.²¹² Dalším problémem byl fakt, že Libanon v roce 2015 procházel ekologickou krizí. Kdy na vině byl nefunkční systém odstraňování odpadu z ulic a všudypřítomné odpadky zaplnily ulice Bejrútu.²¹³ K tomu byl v lednu 2016 propuštěn již zmíněný bývalý ministr informací Michel Samaha na podmíněčnou kauci, s čímž nesouhlasila Aliance 14. března. Bývalý ministr informací nesměl opustit zemi a prezident Salám vyzval Nejvyšší soud k urychlení jeho soudního procesu,²¹⁴ načež byl Samaha v dubnu téhož roku odsouzen za pokus o destabilizaci Libanonu.²¹⁵

Patová situace, způsobená již pět let trvajícím konfliktem v sousední Sýrii, a s ním spojený příliv uprchlíků velmi ochromil fungování libanonské vlády. Libanon byl po dvou letech absence funkčního kabinetu a prezidenta konečně schopen zvolit novou hlavu státu a sestavit vládu. Novým prezidentem se stal Michel Aun, který získal 83 ze 128 hlasů.²¹⁶ Premiérem Libanonu se stal opět Sa'ad al-Hariri poté, co dosáhl implicitní dohody s lídrem FPM Aunem. Svobodné vlastenecké hnutí i bývalí odpůrci FM během let změnili svůj postoj a do jisté míry dosáhli spolupráce. FPM si tímto

²¹¹ AZZAM, CH.: *Lebanon*. s. 73.

²¹² ASSI, A.: *Lebanon 2016: Reshuffling of Political Alliances and Vulnerable Political Compromises*. *European Institute of the Mediterranean*.

²¹³ ARNOLD, M.: *Understanding the Dynamics of Lebanon's Protest Movement*. s. 3.

²¹⁴ GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal*. kap. 8.

²¹⁵ HAINES-YOUNG, J.: *From minister to convicted terrorist: The rise and fall of Michel Samaha*. *Al-Arabiya News*.

²¹⁶ *Lebanon: Michel Aoun elected resident, ending two-year stalemate*. *BBC News*.

postojem zajistilo vítězství svého lídra [°]Aúna v prezidentských volbách, a stejně tak si FM na oplátku zajistilo nominaci svého lídra al-Harírího na post premiéra.²¹⁷

4.4 Shrnutí dopadů syrského konfliktu na Libanon mezi lety 2013-2016

Obrovský příliv syrských uprchlíků do Libanonu vytvořil značný tlak na již tak křehkou ekonomickou, sociální a politickou stabilitu země. Libanon prokázal mezi lety 2013 až 2016 neuvěřitelnou odolnost vůči nečekaným okolnostem. Během těchto let přišlo do Libanonu zhruba jeden milion uprchlíků ze Sýrie. Pro uprchlíky byla situace v Libanonu s každým rokem méně příznivá vzhledem ke stále přísnějším restrikcím ze strany libanonské vlády. Syřané nenacházeli důstojné bydlení, a stejně tak měli malé šance získat zaměstnání. Přestože UNHCR k roku 2015 pozastavil registraci nově příchozích, nadále docházelo k nelegálním vstupům uprchlíků do země. Absence promyšlené migrační politiky svalila břemeno spojené s ubytováním a obživou Syřanů na jednotlivé libanonské oblasti a obce samotné. Přítomnost tak vysokého počtu lidí zapříčinila extrémní pokles odměňování za vykonanou práci, přičemž náklady na život naopak rostly. Z těchto důvodů byla situace Syřanů a Palestinců v uprchlických oblastech, ale i Libanonců samotných stále tíživější. Zásluhou pomoci zahraničních humanitárních organizací mohl Libanon alespoň trochu reagovat na potřeby příchozích Syřanů a posílit tak svou dysfunkční migrační a integrační politiku.

Již od vzniku Aliancí 8. a 14. března docházelo k situacím, kdy se politické strany nedokázaly dohodnout a nastalo politické vakuum nebo došlo k občanským nepokojům. Syrská krize a s ní spojený rozkol v libanonské politice tento vzorec potvrdil. Zapojení Hizbulláhu do syrské války roku 2013, uprchlická krize, příchod syrských opozičních radikálů a s ním spojené boje na syrsko-libanonské hranici, stejně jako neschopnost realizace nového volebního zákona byly důvody, které přiměly premiéra Míqátího k podání demise. K vytvoření nové vlády došlo až za deset měsíců pod vedením Tammáma Saláma. Další politická krize nastala kolem otázky prezidentských voleb, neboť Michela [°]Aúna se podařilo zvolit až v říjnu 2016. I přes skoro dvouletou absenci

²¹⁷ ASSI, A.: Lebanon 2016: Reshuffling of Political Alliances and Vulnerable Political Compromises. *European Institute of the Mediterranean*.

funkční vlády i hlavy státu se dokázaly politické tábory roku 2016 dospět ke konsenzu. Došlo ke koordinaci postupů Syrské i Libanonské armády a Hizballáhu v oblasti města ĀArsalu a vytlačení Fronty an-Nusra z libanonského území. I přes soupeření mezi Aliancemi 8. března a 14. března bylo dosaženo shody v politické sféře mezi Svobodným vlasteneckým hnutím a Hnutím budoucnosti. FM podpořilo ĀAúna v získání postu prezidenta republiky, načež FPM na oplátku navrhlo SaĀda al-Harírího do funkce předsedy vlády. Navíc probíhaly neformální konzultace mezi jednotlivými politickými frakcemi ohledně zabránění dalšího případného pádu vlády. Díky těmto událostem bylo možné doufat, že se politická situace, i vzhledem k přelévání syrského konfliktu, a z něj pramenícím politickým problémům v Libanonu podařilo situaci relativně stabilizovat a s opatrností očekávat příznivější budoucí vývoj.

5. VÝVOJ VZTAHŮ SÝRIE A LIBANONU MEZI LETY 2017-2021

5.1 Konec syrského konfliktu a nové výzvy pro Libanon

Během několika let se do války v Sýrii zapojilo mnoho zahraničních aktérů, ať už na straně syrských opozičních sil (Spojené státy, Francie, Saúdská Arábie, aj.) či Baššára al-Asada a syrské vlády (Rusko, Írán, Hizballáh, aj.).²¹⁸ Na počátku roku 2018 bylo již zřejmé, že režim prezidenta al-Asada relativně upevnil svou moc a kontrolu nad téměř celým územím Sýrie. Došlo k porážce opozice ve stěžejních syrských městech – v okolí Damašku, v Homsu, Hamá, Aleppu, Palmýře a Latakíji.²¹⁹ Severní a severovýchodní část země byla roku 2021 stále pod kontrolou kurdských sil, rebelů Svobodné syrské armády a džihádistů (Haját Tahrír al-Šám). Vzhledem k uklidnění poměrů v Sýrii byl ustanoven výbor o 150 členech pro vytvoření nové ústavy, která by dovedla zemi ke svobodným a spravedlivým volbám pod dohledem OSN. Na posledním zasedání výboru v říjnu 2021 jeho členové nedokázali dosáhnout potřebné shody.

Více jak deset let trvající válka si vyžádala minimálně 600 000 lidských životů, z nichž velkou část představovali civilisté.²²⁰ K roku 2021 zavládla v zemi extrémní chudoba, mimo jiné vinou sankcí uvalených na Sýrii během konfliktu a následnému propadu syrské měny vůči americkému dolaru.²²¹

5.2 Situace syrských uprchlíků v Libanonu

Údolí Biqá^c, ve kterém byla největší koncentrace syrských uprchlíků, je úrodnou zemědělskou oblastí, kde byla poptávka po levné pracovní síle. K roku 2017 se v údolí nacházelo více Syřanů než Libanonců. Vzhledem k hrozící deportaci dospělých Syřanů byli uprchlíci často nuceni posílat své děti na pole, jelikož děti do 15 let se nemusely

²¹⁸ Why has the Syrian war lasted 11 years? *BBC News*.

²¹⁹ ASSI, A.: International Politics of Syrian Refugee Return: The Case of Lebanon. *Middle East Institute*.

²²⁰ Why has the Syrian war lasted 11 years? *BBC News*.

²²¹ PERYY, T.: Hardship deepens amidst Syria's frozen conflict. *Reuters*.

před libanonskými úřady prokazovat různými dokumenty. Děti dostávaly za práci nižší ohodnocení než dospělí, navíc byly práce sezónní, proto děti přes léto zameškávaly školní docházku.²²² Za dvanáctihodinovou směnu dostávaly děti zapláceno asi dva americké dolary. Problém se však netýkal pouze syrských dětí.²²³ Vzhledem ke špatné ekonomické situaci v oblasti byly nuceny chodit do zaměstnání i děti Libanonců, jelikož jejich rodiče nebyli schopni finančně pokrýt základní životní potřeby rodiny.²²⁴ Zoufalá ekonomická situace nutila Syřany také k tomu, aby provdávali své mladé dcery. Nejen proto, aby živilo o jedno dítě méně, ale také z důvodu eliminace možného sexuálního obtěžování v uprchlických osadách.²²⁵ Dalším extrémním důsledkem uprchlické krize byla nucená prostituce syrských žen. K roku 2017 ji proti své vůli vykonávalo odhadem 800 žen, avšak čísla nelze upřesnit vzhledem k choulostivé povaze problému.²²⁶ Na 142 libanonských obcí zavedlo pro uprchlíky rovněž zákaz vycházení ve večerních hodinách.²²⁷

Podle UNHCR byl v polovině roku 2018 počet registrovaných uprchlíků v Libanonu 986 942, což byla téměř jedna pětina populace Libanonu. Stále se zvyšující počet uprchlíků byl obrovskou ekonomickou zátěží. Stoupalo také napětí mezi Libanonci a syrskými uprchlíky v důsledku již zmíněných ekonomických faktorů, důvodem byla v různých regionech i odlišná konfesní příslušnost hostitelů a příchozích uprchlíků. Proto politické strany – zejména Hizbulláh a FPM volaly po řešení situace a ukončení uprchlické otázky. Primárním zájmem politických stran bylo zmírnit dopady pokračující přítomnosti Syřanů na demografickou a konfesní rovnováhu země.

²²² HALLDORSSON, H.: Syrian refugee children in Lebanon at risk of child labour, missing out on education. *UNICEF*.

²²³ HALLDORSSON, H.: Syrian children forces to quit school, marry early to survive. *UNICEF*.

²²⁴ HALLDORSSON, H.: Syrian refugee children in Lebanon at risk of child labour, missing out on education. *UNICEF*.

²²⁵ HALLDORSSON, H.: Syrian children forces to quit school, marry early to survive. *UNICEF*.

²²⁶ SALA, D.: The Syrian women and girls sold into sexual slavery in Lebanon. *Al-Jazeera*.

²²⁷ YAHYA, M., KASSIR, J., EL-HARIRI, K.: *UNHEAD VOICES: What Syrian Refugees Need to Return Home*. s. 14.

Prezident ĀAún, jenž z těchto důvodů považoval Syřany za existenční hrozbu pro Libanon, opět zpřísnil podmínky pro udělení statutu uprchlíka.²²⁸

Finanční pomoc potřebná pro agentury OSN v roce 2015 byla naplněna pouze z 54 % finální potřebné částky, v roce 2016 toto číslo kleslo na 46 % a v roce 2017 znovu pokleslo na 43 %. Během roku 2018 se objevovaly zprávy poukazující na nedostatečnost podpory syrským uprchlíkům v Libanonu. Pomoci se dostávalo pouze některým rodinám a z požadované nutné pomoci bylo podpořeno pouze 22 % uprchlíků, jelikož UNHCR obdržel pouhých 887 miliónu amerických dolarů z původně potřebných 2,6 miliard amerických dolarů. Kvůli tomuto snížení rozpočtu nebyla uprchlíkům žijícím na hranici chudoby poskytována potřebná pomoc.²²⁹

Libanonská vláda ke konci května 2019 deportovala 2 731 Syřanů a opět zpřísnila restriktce pro ty, jež v Libanonu nadále přetrvávali. Libanonské ministerstvo práce zatýkalo a někdy i deportovalo nelegální syrské pracovníky, kterých bylo z celkového počtu Syřanů pracujících v Libanonu asi 80 %.²³⁰ V červnu 2019 libanonská vláda od uprchlíků v ĀArsalu požadovala předložení dokumentace, která by prokázala, že jsou jejich přístřešky v souladu s územními plány. Každému, kdo nepředložil potřebné dokumenty hrozilo vystěhování a zbourání nelegálního obydlí. Syřané žijící v Libanonu měli obavy, co s nimi bude po návratu do Sýrie, jelikož by se ve většině případů neměli kam vrátit. Podle libanonské nevládní organizace Právní agenda (LA)²³¹ bylo každý den deportováno kolem třiceti Syřanů bez jakéhokoliv posouzení jejich bezpečného návratu do Sýrie. Syřané čelili v Libanonu také útokům na uprchlické tábory, byly jim podpalovány příbytky a nalezení zaměstnání pro ně bylo vzhledem k vládním restrikcím stále obtížnější. Snaha omezit dětskou práci jejich vlastních dětí a z ní pramenící nedodržování školní docházky se ve většině případů jevila jako marná.²³² Již tak složité

²²⁸ ASSI, A.: The Sectarian Dimension of the Syrian Civil War and Lebanese-Syrian Relations. *Middle East Institute*.

²²⁹ ASSI, A.: International Politics of Syrian Refugee Return: The Case of Lebanon. *Middle East Institute*.

²³⁰ Update on UNHCR's operations in the Middle East and North Africa. *UNHCR*.

²³¹ LA je nezisková výzkumná organizace založená roku 2009. Snaží se o vybudování kritického přístupu k právu a dosažení spravedlnosti v arabských zemích se zaměřením na občanské, sociální a politické otázky. Who We Are. *The Legal Agenda*.

²³² DETTMER, J.: Lebanon's Politicians Want Syria Refugees to Leave. *VOA News*.

socioekonomické problémy Libanonců i Syřanů v Libanonu ještě více prohloubila pandemie COVID-19 mezi lety 2020 a 2021.²³³

Pandemie COVID-19 s sebou celosvětově nesla ničivé ekonomické a sociální důsledky. V hostitelských státech prohloubila pandemie neutěšenou ekonomickou situaci syrských uprchlíků.²³⁴ Ekonomická krize v Libanonu způsobená pandemií připravila v roce 2020 o zaměstnání 60 % syrských uprchlíků natrvalo a 30 % bylo pak ze zaměstnání propuštěno dočasně. Vyšší míra propouštění se týkala zejména Syřanů, kteří neměli potřebné pracovní povolení. Příjem syrských i libanonských pracujících v zemi klesl v důsledku pandemie zhruba o dvě třetiny oproti roku 2019. Ve většině podniků nebyla přijata opatření proti COVID-19, a tak Syřané pracovali bez ochrany dýchacích cest, nebyla jim poskytována dezinfekce atd.²³⁵ UNHRC posléze uvolnil pro pomoc uprchlíkům mimořádný grant v době pandemie. Jednalo se však o pomoc pouze 200 000 osobám, a to nejen v Libanonu, ale i v Egyptě, Jordánsku a Turecku, což bylo vzhledem k problémům a počtu potřebných osob nedostatečné.²³⁶

Roku 2021 žilo 9 z 10 syrských uprchlíků v Libanonu v extrémní chudobě a jejich odhadovaný počet k tomuto roku byl 1,7 milionu osob.²³⁷ Většina Syřanů se musela uchýlovat k půjčkám peněz, žebrání, omezování výdajů na zdravotní péči, absenci dětí ve školách a neplacení nájemného. Lidé museli přijímat riziková zaměstnání či vykonávat mnoho směn navíc, aby dosáhli na stejný příjem jako v roce 2020.²³⁸ Po výbuchu v bejrútském přístavu 4. srpna 2020 se syrští uprchlíci podíleli na stavebních pracích během obnovy hlavního města. Za těžké práce na stavbách byli placeni pěti americkými dolary na den.²³⁹ Od roku 2019 ztratila libanonská měna 85 % své hodnoty, proto se ceny potravin zvýšily o 404 %. Uprchlíci byli proto přímo závislí

²³³ Update on UNHCR's operations in the Middle East and North Africa. *UNHCR*.

²³⁴ Syrian refugees profoundly hit by COVID-19 economic downturn. *UNHCR*.

²³⁵ Impact of COVID-19 on Syrian refugees and host communities in Jordan and Lebanon. *International Labour Organization*. s. 2-5.

²³⁶ Syrian refugees profoundly hit by COVID-19 economic downturn. *UNHCR*.

²³⁷ VOHRA, A.: Syrian refugees' plight in Lebanon 10 years after the uprising. *Al-Jazeera*.

²³⁸ UN: Syrian refugees in Lebanon struggle to survive amid worst socioeconomic crisis in decades. *UNHCR*.

²³⁹ VOHRA, A.: Syrian refugees' plight in Lebanon 10 years after the uprising. *Al-Jazeera*.

na pomoci Světového potravinového programu OSN (WFP),²⁴⁰ který v zemi působil. Zhruba dvě třetiny rodin se potýkaly s potravinovou krizí a byly nuceny omezit počet konzumovaných jídel během dne. Mezi zboží, na které nezbyvaly prostředky patřily také hygienické potřeby pro ženy a miminka.

30 % syrských dětí ve věku od 6 do 17 let nikdy nechodilo do školy, vzhledem k již 10 let trvající katastrofální situaci. Docházka dětí za rok 2021 klesla o dalších 25 % a navíc se čím dál tím více projevoval trend dětské práce, kdy ji k roku 2021 vykonávalo nejméně 27 835 syrských dětí. Eskalace ekonomické krize nutila uprchlíky stále častěji k negativním sociálním jevům. Dětská práce či provdávání mladých dívek bylo roku 2021 mnohem častější než v předchozích letech.²⁴¹ S tím, jak se uprchlická krize zhoršovala a prodlužovala, klesala pozornost k této otázce i na poli mezinárodního společenství. I když libanonská vláda tlačila na návrat Syřanů do domovské země, pouze mizivé procento uprchlíků se chtělo vrátit do Sýrie. Navzdory extrémní inflaci, která nastala v Libanonu od roku 2019 a přetrvávající chudobě, většina uprchlíků zde stále zůstávala.²⁴² Od roku 2018 se podle UNHCR každý rok vrátilo do Sýrie zhruba 15 000 uprchlíků, buď za pomoci bezpečnostních organizací či individuálně.²⁴³

5.3 Politická situace v Libanonu

Parlament 17. června 2017 přijal nový volební zákon č. 44/2017²⁴⁴ a volby byly plánovány na květen následujícího roku. Podle tohoto nového zákona byl Libanon rozdělen do 15 volebních krajů a řídil se poměrným systémem zastoupení.²⁴⁵ Květnové parlamentní volby vyhrál Hizbullah a strana Amal.²⁴⁶ Sestavením vlády byl pověřen premiér Sa'ad al-Hariri jakožto lídr vítězné sunnitské stany (FM). Novou vládu

²⁴⁰ Organizace poskytuje pomoc lidem, kteří byli zasaženi válečným konfliktem, změnou klimatu či přírodními katastrofami po celém světě. Who we are. *WFP*.

²⁴¹ UN: Syrian refugees in Lebanon struggle to survive amid worst socioeconomic crisis in decades. *UNHCR*.

²⁴² KAYALI, Y.: Syrian refugees in Lebanon need help and protection, not more pressure to leave. *The New Humanitarian*.

²⁴³ AZHARI, T.: Why is upcoming year crucial for Lebanon? *The Daily Star*.

²⁴⁴ Election Law 44/2017.

²⁴⁵ AJROUDI, A., CHUGHTAI, A.: Lebanon elections 2018: Politics as usual. *Al-Jazeera*.

²⁴⁶ SAAB, B. Y.: Hezbollah after Lebanon's elections. *Middle East Institute*.

se podařilo vytvořit o osm měsíců později.²⁴⁷ Zásadním předmětem diskusí bylo obsazení jednotlivých ministerstev.²⁴⁸ Například lídr FPM Džibrán Básíl nadále zastával post ministra zahraničí a °Alí Hasan Chalíl ze strany Amal vykonával funkci ministra financí.²⁴⁹ Přestože tradiční rozdělení na Alianci 8. a 14. března prakticky pozbylo smysl, většinu ve vládě tvořily strany původní Aliance 8. března.²⁵⁰ Kromě Hizbulláhu a Amalu se jednalo o strany jako SSNP, hnutí Marada, Arabská strana osvobození (ALP) a hnutí Madžd. Prosyrské stanovisko zastával i libanonský prezident a předseda parlamentu Nabíh Birrí.²⁵¹ Al-Harírímu se podařilo získat pouze 17 z 27 legitimních křesel v parlamentu. K vítězství Hizbulláhu a Amalu velmi napomohl nově zavedený volební zákon č. 44/2017.²⁵² Díky rozdělení země na 15 volebních krajů (místo původních 26) s poměrným zastoupením se očekávalo, že se zlepší i šance menšinových politických stran na vítězství. Reálně však došlo k upevnění moci tradičních větších stran.²⁵³

V libanonské politické sféře byly vytvořeny dvě hlavní koncepce procesu návratu uprchlíků. Strany původní Aliance 8. března vyzvaly k návratu Syřanů do bezpečných oblastí Sýrie (oblasti pod kontrolou syrské vlády) bez ohledu na ukončení války mezi válčícími aktéry.²⁵⁴ Libanonský ministr zahraničí Džibrán Básíl vyzval Sýrii, aby nabídla záruky na trvalá práva k obydlím a pozemkům patřícím syrským uprchlíkům, a tím je podnítila k návratu domů.²⁵⁵ V květnu 2018 pověřila libanonská vláda šéfa Ředitelství obecné bezpečnosti °Abbáse Ibráhíma (důstojník s vazbami na Hizbulláh a FPM), aby kontaktoval syrskou vládu za účelem sjednání

²⁴⁷ VOHRA, A.: Lebanon finally has a new government. What's on its agenda? *Al-Jazeera*.

²⁴⁸ PERRY, T.: Lebanon's Hariri says no sect has exclusive right to ministries. *Reuters*.

²⁴⁹ AJROUDI, A.: Hezbollah, Amal and allies biggest winners in Lebanon elections. *Al-Jazeera*.

²⁵⁰ SALEM, P.: Hariri announces another flawed government, but don't walk away from Lebanon. *Middle East Institute*.

²⁵¹ MOUBAYED, S.: Syria political influence beats the odds, again, in Lebanon. *The Arab Weekly*.

²⁵² VOHRA, A.: Lebanon finally has a new government. What's on its agenda? *Al-Jazeera*.

²⁵³ AJROUDI, A.: Hezbollah, Amal and allies biggest winners in Lebanon elections. *Al-Jazeera*.

²⁵⁴ BARRINGTON, L., AL-KHALIDI, S.: Lebanon will coordinate refugee returns to Syria only with U.N.: PM Hariri. *Reuters*.

²⁵⁵ ASSI, A.: International Politics of Syrian Refugee Return: The Case of Lebanon. *Middle East Institute*.

podmínek návratu uprchlíků.²⁵⁶ Mezitím Aliance 14. března trvala na tom, že uprchlíky nelze nutit k návratu do jejich rodné země. Také mezinárodní společenství bylo rozděleno v otázce řešení problému uprchlíků, zvláště když boje v Sýrii slábly a udržení pozice prezidenta al-Asada bylo téměř jisté. Írán a Rusko byli pro okamžitý návrat syrských uprchlíků, zatímco západní státy byly jasně proti.²⁵⁷

Mezinárodní společenství sice částečně dostalo svému závazku k pomoci Libanonu, nadále se mu však nepodařilo řešit otázku návratu uprchlíků do Sýrie. Roku 2019 vyzvala Aliance 8. března k normalizaci vztahů se Sýrií a okamžitému dialogu o situaci uprchlíků, zatímco Aliance 14. března odmítala legitimitu al-Asada a nechtěla vstupovat do oficiálních jednání.²⁵⁸ Al-Harírí se účastnil mezinárodních konferencí, aby zajistil finanční prostředky pro libanonské hostitelské obce a zmírnil tak socioekonomické dopady na ekonomicky slabé oblasti po celé zemi. Navíc různé libanonské politické strany se snažily vyhovět svým zahraničním podporovatelům, kteří v Libanonu prosazovali své zájmy a současně tak komplikovali vyjednávání o bezpečném a dobrovolném návratu Syřanů.²⁵⁹

V Bejrútu se konaly 7. dubna roku 2019 prosyrské demonstrace na oslavu 72. výročí založení strany Ba'ath. Jednalo se o první veřejné prosyrské vystoupení od odchodu syrské armády roku 2005. Politická orientace Libanonu na Sýrii byla od květnových voleb znovu na programu, jelikož nová vláda zamýšlela obnovení vztahů se Sýrií. Premiér al-Harírí takový vývoj odmítal a žádal libanonské ministry, aby nepodnikali oficiální cesty do Sýrie. Ministři, kteří byli členy Hizbulláhu a Amalu al-Harírího výzvy spíše ignorovali.²⁶⁰ Hizbulláh a jeho spojenci se také během roku 2019 zasazovali o zahájení jednání o návratu uprchlíků s Baššárem al-Asadem. Sa'ad al-Harírí za Hnutí budoucnosti oficiálně odmítal navrácení Syřanů, dokud OSN

²⁵⁶ ASSI, A.: The Sectarian Dimension of the Syrian Civil War and Lebanese-Syrian Relations. *Middle East Institute*.

²⁵⁷ ASSI, A.: International Politics of Syrian Refugee Return: The Case of Lebanon. *Middle East Institute*.

²⁵⁸ SALIM, R.: Testimony I "Lebanon: Assessing Political Palalysis, Economi Crisis, and Challenges of U.S. Policy". *Middle East Institute*.

²⁵⁹ GEHA, C.: Political Complexities of Return: Syrian Refugees in Lebanon. *Middle East Institute*.

²⁶⁰ MOUBAYED, S.: Syria political influence beats the odds, again, in Lebanon. *The Arab Weekly*.

neprohlásí Sýrii za bezpečnou zemi. Ministr zahraničí Džibrán Básíl naopak vedl kampaň pro masové deportace uprchlíků.²⁶¹

Proti rozhodnutím vlády se konaly v po celém Libanonu četné demonstrace, zejména pak mezi sunnity v Tripolisu. Na tripolském náměstí Núr se shromáždily desetitisíce demonstrantů, kteří požadovali sesazení stávajících vládních činitelů. Masovou účast na protestech lze vysvětlit nespokojeností s údajnou diskriminací sunnitské účasti v politickém systému a vysokou mírou chudoby, způsobenou přílivem syrských uprchlíků do této oblasti Libanonu. Protesty a sit-iny proti vládě se však konaly po celém Libanonu. Protesty pak vypukly v plné síle 17. října a trvaly necelé dva měsíce, jelikož Libanonce už delší dobu sužovala i vysoká míra ekologického znečištění, minimální dodávky elektřiny, nedostatečný přístup k základním službám a korupce.²⁶² Všechny tyto problémy byly spojeny s vysoce rozšířeným úplatkářstvím v zemi. Poslední jiskrou, která protesty rozdmýchala, bylo uvalení daně na používání aplikace WhatsApp.²⁶³ I přes vlnu rozhněvaných lidí protesty utichly, jelikož se v zemi rozmohla pandemie COVID-19. Další velký protest se konal v Bejrútu po srpnovém výbuchu v přístavišti roku 2020. Široká veřejnost vinila z exploze politické činitele,²⁶⁴ kdy měla významnou úlohu v kauze sehrát již zmíněná korupce (mimo jiné korupční kauza Nadžíba Míqátího)²⁶⁵ a z ní pramenící zanedbávání bezpečnostních opatření.²⁶⁶

Na výzvy protestujících premiér Sa'ad al-Harírí 28. října 2019 rezignoval. Na podporu rezignace Sa'ada al-Harírího stáhly Libanonské síly vedené Samírem Džadžadžá rovněž své ministry z libanonského kabinetu. Naopak Hizbulláh, Amal a FPM se postavily proti al-Harírího demisi, jelikož al-Harírí v křesle premiéra poskytoval původním stranám Aliance 8. března mezinárodní legitimitu. Bez vytvoření efektivního kabinetu se zastoupením všech politických frakcí nebylo možné řešit naléhavé ekonomické problémy, natož dlouhodobější sociální, politický a ekonomický rozvoj

²⁶¹ DETTMER, J.: Lebanon's Politicians Want Syria Refugees to Leave. *VOA News*.

²⁶² AZHARI, T.: Why is upcoming year crucial for Lebanon? *The Daily Star*.

²⁶³ ARNOLD, M.: *Understanding the Dynamics of Lebanon's Protest Movement*. s. 2.

²⁶⁴ ASSI, A.: *Sectarianism and the Failure of Lebanon's 2019 Uprising*. s. 2-4.

²⁶⁵ EL DAHAN, M.: Lebanon's former PM Diab says he gave up shares company mentioned pandora papers. *Reuters*.

²⁶⁶ Lebanon's PM signs bill to lift immunity in Beirut blast case. *The Arab Weekly*.

země.²⁶⁷ Al-Harírí doufal, že jeho rozhodnutí podnítl parlament k novým krokům, avšak jeho nástupce Hassán Dijáb se nebyl schopen vypořádat s politickým a ekonomickým chaosem v zemi a zanedlouho byl nucen odstoupit.²⁶⁸ Vleké problémy země opět vedly k politickému vakuu, načež byl al-Harírí znovu jmenován prozatímním předsedou vlády.²⁶⁹ Ve funkci premiéra ho vystřídal v červenci 2021 Nadžíb Míqátí, který získal 72 hlasů parlamentu. Pro zvolení Míqátího hlasovali například: Sa' d al-Harírí, Hizbulláh, Amal a drúzská Progresivní socialistická strana. Zvolení Míqátího do funkce poukazuje na skutečný politický pat, neboť byl zvolen jako přijatelný pro všechny frakce i přes svou předchozí korupční aféru.²⁷⁰ V září roku 2021 se Míqátímu podařilo sestavit novou vládu. Občané Libanonu mohou pouze doufat, že nová vláda bude funkční a dovede Libanon do květnových voleb 2022. Dlouhodobým cílem nové vlády by měla být ekonomická stabilita země.²⁷¹

5.3.1 Rozsudek nad viníky atentátu na Rafíqa al-Harírího

Na počátku roku 2018 byl prodloužen mandát STL o další tři roky²⁷² a do jeho čela byla již poněkolkáté zvolena předsedkyně z České republiky JUDr. Jana Hrdličková.²⁷³ V září roku 2018 se konalo závěrečné jednání, jehož se účastnili právní zástupci čtyř obžalovaných členů Hizbulláhu. Obvinění bylo vzneseno jako spáchání teroristického útoku na Rafíqa al-Harírího. Již zmínění obžalovaní: Asad Sabra, Salím al-Ajjáš a Hasan 'Unajsí byli na útěku, proto probíhalo řízení bez jejich přítomnosti. Během let vyšetřování byl z atentátu obviněn i Hasan Merhi²⁷⁴ a mimoto již dříve obviněný Mustafa Badruddín zemřel v Sýrii v roce

²⁶⁷ ARNOLD, M.: *Understanding the Dynamics of Lebanon's Protest Movement*. s. 3-6.

²⁶⁸ ASSI, A.: *Sectarianism and the Failure of Lebanon's 2019 Uprising*. s. 5.

²⁶⁹ CHEHAYEB, K.: Lebanon's PM-designate Saad Hariri resigns as crisis escalates. *Al-Jazeera*.

²⁷⁰ CHEHAYEB, K.: Lebanon: Najib Mikati named new prime minister-designate. *Al-Jazeera*.

²⁷¹ TODMAN, W.: Lebanon's New Government. *Center for Strategic & International Studies*.

²⁷² YAN, V., ANDERSON, F.: STL mandate extended a further three years. *The Daily Star*.

²⁷³ STL Bulletin: February 2018. *Special Tribunale for Lebanon*.

²⁷⁴ EDINE, S. T.: Lebanese cannot imagine Ayyash, Hezbollah's 'the ghost', did it alone. *The Arab Weekly*.

2014.²⁷⁵ Od zahájení procesu v roce 2014 svědčilo v procesu přes 300 svědků, bylo prozkoumáno přes 3 000 důkazů a bylo do něj zapojeno 72 poškozených osob.²⁷⁶ Soudní senát Zvláštního tribunálu vynesl 18. srpna 2020 rozsudek ve věci obviněného člena Hizballáhu, Salíma al-Ajjáše.²⁷⁷ Tribunál shledal al-Ajjáše ve všech bodech obžaloby vinným, následně byl 11. prosince téhož roku odsouzen k odnětí svobody na doživotí a byl na něj vydán mezinárodní zatykač. Ostatní obvinění útočníci byli senátem tribunálu zproštěni viny.²⁷⁸

Podle STL neexistovaly žádné důkazy o tom, že by se na vraždě Rafíqa al-Harírího podílelo vedení Hizballáhu, ani nebyla prokázána účast Sýrie.²⁷⁹ Přestože v raných fázích vyšetřování tribunál obvinil vysoké představitele syrské bezpečnosti, povaha útoku nasvědčovala tomu, že útok spáchal někdo z okruhu z al-Harírího libanonských politických nepřátel. Vzhledem k tehdejší politické situaci bylo velmi pravděpodobné, že za atentátem mohla stát právě Sýrie či její libanonský spojenec Hizbulláh.²⁸⁰ Po vynesení rozsudku STL se mezi širokou veřejností zvedla vlna kritiky. Libanonci toto prohlášení pobouřilo, jelikož podle nich nemohl al-Ajjáš spáchat atentát zcela sám. Navíc si Libanonci přáli, aby byl k odpovědnosti dohnán samotný Hizbulláh, nikoli pouze jedna osoba.²⁸¹ 12. ledna 2021 podal právní zástupce Salíma al-Ajjáše odvolání proti rozhodnutí STL, načež v červnu došlo ke zrušení soudního řízení a pozastavení dalších rozhodnutí v této věci.²⁸²

²⁷⁵ PERRY, T.: The assassination of Lebanon's Hariri and its aftermath. *Reuters*.

²⁷⁶ STL bulletin: August/September 2018. *Special Tribunal for Lebanon*.

²⁷⁷ STL bulletin: September/December 2020. *Special Tribunal for Lebanon*.

²⁷⁸ Ayyash et al. (STL-11-01). *Special Tribunal for Lebanon*.

²⁷⁹ EDINE, S. T.: Lebanese cannot imagine Ayyash, Hezbollah's 'the ghost', did it alone. *The Arab Weekly*.

²⁸⁰ FANKHAUSER, D., LICHAA, O.: Hezbollah in 2011. *International Institute for Counter-Terrorism*.

²⁸¹ EDINE, S. T.: Lebanese cannot imagine Ayyash, Hezbollah's 'the ghost', did it alone. *The Arab Weekly*.

²⁸² Ayyash case (STL-18-10). *Special Tribunal for Lebanon*.

5.4 Shrnutí dopadů syrského konfliktu na Libanon lety 2017-2021

Registrovaný počet syrských uprchlíků přebývajících v Libanonu mezi lety 2017 a 2021 byl asi 1 milion osob, avšak skutečný počet byl odhadem až 1,7 milionu. Během táhlého syrského konfliktu začal klesat zájem mezinárodního společenství o pomoc Libanonu i o uprchlickou krizi samotnou. Na poli libanonské politiky došlo zásluhou událostí vyvěrajících ze syrského konfliktu opět k rozkolu. Strany původní Aliance 8. března, s podporou Íránu a Ruska, volaly po okamžitém návratu Syřanů do bezpečných oblastí země. Sa'ad al-Hariri a jeho političtí spojenci spolu se západními představiteli byly výrazně proti návratu uprchlíků, dokud OSN neprohlásí Sýrii za bezpečnou zemi. Přesto docházelo k dalšímu zpřísnování pravidel pro pobyt v zemi, k deportacím Syřanů a ničení jejich obydlí v uprchlických táborech. Libanonská vláda, která stále neměla jednotnou uprchlickou politiku, reagovala na přítomnost Syřanů stále negativněji. Docházelo ke ztěžování podmínek udržení statutu uprchlíka, což vedlo prakticky ke znemožnění výkonu zaměstnání či přístupu k základním službám.

Poprvé od syrské vojenské nepřítomnosti se v Libanonu konaly roku 2019 demonstrace na oslavu založení strany Ba'ath a politická orientace části libanonského politického spektra Libanonu na Sýrii byla po letech opět explicitně projevna. Na severu země započaly protesty proti posledním rozhodnutím vlády a extrémní chudobě v této oblasti (tu do jisté míry způsobovala i přítomnost uprchlíků), které se brzy rozhořely po celé zemi. Libanon se v posledních letech potýkal mimo uprchlické otázky i s dalšími extrémními problémy. Země bojovala s vysokou mírou korupce a z ní pramenícím ekologickým znečištěním, minimálními dodávkami elektřiny, propadem libanonské liry a s nedostatečným přístupem k základním službám. Výraznou negativní událostí byl pak výbuch v bejrútském přístavišti, který zdemoloval velkou část hlavního města a v neposlední řadě téměř dva roky trvající pandemie COVID-19.

Další znepokojující událostí byl verdikt Zvláštního tribunálu pro Libanon, po několika letech byl odsouzen viník ze zavraždění Rafiqa al-Haririho, Salim al-Ajjash. Tribunál nepředložil žádné důkazy o přímém zapojení Hizballáhu či Sýrie do atentátu, což zvedlo mezi Libanonci vlnu nevole. Všechny tyto důvody protestů přivedly al-Haririho k podání demise. Jeho nástupce se nedokázal vypořádat s bouřlivou situací,

jež libanonskou politickou sféru ovládala. Sestavit funkční vládu se podařilo již potřetí Míqátímu až v roce 2021.

6. ZÁVĚR

Libanon byl až do roku 1920 integrální součástí Syrského arabského království, a poté v období francouzského mandátu, stejně jako po získání nezávislosti ve 40. letech 20. století, byly obě země navzájem intenzivně propojeny na všech úrovních. Vztahy Sýrie a Libanonu byly během 20. i 21. století proměnlivé a staly se a nadále jsou předmětem politických diskusí v obou zemích. Vojenská přítomnost Sýrie v Libanonu od Libanonské občanské války až do roku 2005 přispěla k destabilizaci již tak křehké libanonské politické scény. Nově vzniklá Aliance 8. března v čele s hnutím Hizbulláh stojí politicky po boku Sýrie a Íránu, zatímco Aliance 14. března je orientována na Saúdskou Arábii a západní státy. Během posledních let obě Aliance poměrně vyhraněně zastávaly prosyrský či protisyrský postoj, což negativně ovlivňuje politickou rovnováhu v zemi.

Rok 2011 začal v Libanonu pádem vlády Sa'eda al-Haríriho, jelikož Hizbulláh odmítl obvinění svých členů ze spáchání atentátu na Rafíqa al-Haríriho. Novou vládu se podařilo sestavit v červnu téhož roku Nadžíbovi Míqátímu, země pak musela čelit důsledkům počínajícího syrského konfliktu, které zasahovaly i Libanon. Přestože Libanon zastával od roku 2012 oficiální neutralitu k syrské válce, jeho politické tábory byly v této věci rozděleny. Tím byla současně země stále více vtahována do konfliktu samotného. Aliance 8. března stála za prezidentem Baššárem al-Asadem, zatímco Aliance 14. března stranila syrské opozici.

V období mezi lety 2013 a 2016 Libanon prakticky neměl funkční vládu, a ani hlavu státu. Zapojení Hizbulláhu do syrské války roku 2013 na straně prezidenta al-Asada v kombinaci s uprchlickou krizí přiměly premiéra Míqátího v březnu roku 2013 k podání demise. Novým předsedou vlády se stal až v roce 2014 Tammám Salám, který byl roku 2015 zvolen i prozatímním prezidentem. Michel 'Aún byl roku 2016 zvolen hlavou státu a post premiéra obsadil opět Sa'd al-Harírí. Dvouletá politická dysfunkce skončila konsenzem mezi hlavními dvěma výše uvedenými politickými tábory, kdy byly bilaterální vztahy Libanonu a Sýrie relativně stabilizovány. Libanonská vláda uznala, že není schopna plně přerušit své diplomatické vztahy se syrskou vládou a jak se ukázalo roku 2016 v bitvě u města 'Arsalu, určitá míra koordinace sil Libanonu

a Sýrie byla nezbytná k odvrácení rizik, která nesl syrský konflikt pro bezpečnost a prosperitu Libanonu.

Dlouhá válka v Sýrii však představovala pro libanonskou politickou stabilitu extrémní zátěž i v období mezi roky 2017 a 2021. Libanon sužovaly současně problémy s ekologickým znečištěním, nízkými dodávkami elektřiny, propadem libanonské liry, korupcí a nadále i s přetrvávajícím vysokým počtem uprchlíků v zemi. Aliance 8. března a Aliance 14. března se dlouhodobě nedokázaly dohodnout na řešení problému návratu uprchlíků do Sýrie, a to ani za pomoci zahraničních mediátorů. Neschopnost libanonských vládních činitelů dosáhnout shody ohledně uprchlické otázky vedla k podání demise al-Harírího v říjnu roku 2019. Po marných pokusech o politickou stabilizaci Libanonu v červnu roku 2021 byl opět zvolen na post premiéra Míqátí. Bezkrizové fungování vlády hraje pro současný Libanon zásadní roli s ohledem na reformy v ekonomickém a sociálním sektoru, které je velmi nutné provést. Přesto jsou libanonské politické strany a frakce stále rozděleny v uprchlické otázce a v otázce přístupu k syrské situaci. Navíc ani po letech vyšetřování nedošlo k odhalení skutečného viníka útoku na expremiéra Rafíqa al-Harírího, jelikož byl odsouzen pouze jediný člen Hizbulláhu a nebyla odhalena širší organizovaná síť, či strana, která je za čin zodpovědná.

Uprchlická politika Libanonu se během let razantně proměňovala. V počátcích syrského konfliktu měl Libanon pro uprchlíky dveře otevřené, avšak se zhoršující se bezpečnostní a socioekonomickou situací se Syřané stali pro zemi spíše přítěží. Počty uprchlíků setrvávajících v Libanonu uváděné v této práci jsou do jisté míry orientační. Jedná se totiž o uprchlíky ze Sýrie, kteří byli oficiálně registrováni organizacemi UNHCR, UNRWA a UNICEF. Ve skutečnosti byl a nadále je počet uprchlíků pobývajících v Libanonu mnohem vyšší, jelikož velká část z nich nebyla registrována organizacemi OSN a žije tak v Libanonu bez potřebných platných dokumentů.

Dopady syrské občanské války na politickou stabilitu Libanonu mezi lety 2011-2021 byly zcela zásadní. Šíření syrského konfliktu do Libanonu napomohla neschopnost libanonské vlády dosáhnout konsensu v otázce postoje k syrské situaci a rovněž k problému přílivu uprchlíků. Politické vakuum v roce 2011 nelze srovnat s politickou krizí, která Libanon sužovala mezi lety 2013-2016 v důsledku aktivního

zapojení Hizballáhu do bojů v Sýrii a uprchlické krize v Libanonu. Stejně tak měly dozvuky syrského konfliktu a uprchlické krize podíl na stavu politické dysfunkce libanonské vlády roku 2019-2021. Zdá se tedy, že syrský konflikt již od svého počátku, až do roku 2021 výrazně ovlivňoval politickou situaci v Libanonu. Aliance 8. března po celou dobu jasně zastávala prosyrský postoj, zatímco Aliance 14. března naopak stála proti syrské vládě, tudíž se oba politické tábory nebyly během let schopny dohodnout v postoji k syrské otázce. Zdá se, že otázka situace v Sýrii je pro dvě hlavní libanonská politická uskupení velmi významným faktorem, který ovlivňuje stanoviska obou aliancí i v jiných, čistě vnitro libanonských záležitostech.

Politické, ekonomické a sociální poměry v Libanonské republice již několik let připomínají situaci v zemi před občanskou válkou v 70. a 80. letech 20. století. Lze doufat, že Libanonci mají stále v paměti Libanonskou občanskou válku a její důsledky a nedovolí, aby se podobná situace opakovala. Pokud se Libanon dočká v roce 2022 řádných parlamentních voleb a dosáhne konsenzu v politické rovině, bude pak moci nastolit podmínky pro ekonomickou revitalizaci a bezpečný návrat syrských uprchlíků do jejich domovské země.

LITERATURA

ABBOUD, S. N.: *Syria*. Cambridge: Polity Press, 2018.

YAHYA, M., KASSIR, J., EL-HARIRI, K.: *UNHEAD VOICES: What Syrian Refugees Need to Return Home*. Carnegie Endowment for International Peace, 2018.

AJAMI, F.: *The Arab Predicament: Arab Political Thought and Practise Since 1967*. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.

ASSI, A.: *Democracy in Lebanon: Political Parties and the Struggle for Power Since Syrian Withdrawal*. London – New York: I. B. Tauris, 2016.

ASSI, A.: Sectarianism and the Failure of Lebanon's 2019 Uprising. *Middle East Insights*. 2020, No. 251, s. 1-7. [online 27. 3. 2022]. Dostupné z: <https://mei.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2020/12/Insight-251-Sectarianism-and-the-Failure-of-Lebanon's-2019-Uprising.pdf>

ASSI, A., WORRALL, J.: Stable instability: the Syrian conflict and postponement of the 2013 Lebanese parliamentary elections. *Third World Quarterly*. 2015, Vol. 36, No. 10, s. 1944-1967. [online 16. 3. 2022] Dostupné z: https://www.academia.edu/16125898/Stable_Instability_The_Syrian_Conflict_and_the_Postponement_of_the_2013_Lebanese_Parliamentary_Elections

AVI-RAN, R.: *The Syrian Involvement In Lebanon Since 1975*. New York: Routledge, 2019.

AZZAM, CH.: Lebanon. *Counter Terrorist Trends and Analyses*. 2015, Vol. 7, No. 1, s. 71-74. [online 1. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/26351322?searchText=refugees+in+lebanon&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Drefugees%2Bin%2Blebanon%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3Ac620ef648fd7394e78e7dab57352443c&seq=4

BARAK, O.: *State Expansion and Conflict: In Between Israeli/Palestine and Lebanon*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017.

BRUTON, H. J.: Egypt's Development in the Seventies. *Economic Development and Cultural Change*. 1983, Vol. 31, No. 4, s. 679-704. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/1153403?searchText=Egypt+development+in&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DEgypt%2Bdevelopment%2Bin%26so%3Drel&ab_segments=0%2FASYC-6294%2Ftest_segment_2&refreqid=fastly-default%3A824458f2f42180b186d1a812af442b60&seq=2

ČEJKA, M.: *Izrael a Palestina: Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Brno: Barrister & Principal, 2007.

DEEB, M.: *Syria's terrorist War on Lebanon and the peace process*. New York: Palgrave, 2003.

ELBADAWI, I., MAKDISI, S., ed.: *Democratic Transitions in the Arab World*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017.

EL-HUSSEINI, R.: *Pax Syriana: Elite Politics in Postwar Lebanon*. Syracuse University Press, 2012.

EL-KHAZEN, F.: *The Communal Pact of National Identities: The Making and Politics of the 1943 National Pact*. Oxford: Centre for Lebanese Studies, 1991.

ELLIS, K. C.: *Lebanon's Second Republic. Prospects for the Twenty-first Century*. Gainesville: University Press of Florida, 2002.

FAKHOURY, T./RANSTORP, M/VLIET, S.: In: FELSCH, M., WÄHLISCH, M.: *Lebanon and the Arab Uprising. In the eye of the hurricane*. New York: Routledge, 2016.

FARHA, M.: In: BALI, A., LERNEDR, H., ed.: *Constitution Writing, Religion and Democracy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. s. 101-130.

FARUKI, K. A.: The National Covenant of Lebanon: Its Genesis. *Pakistan Horizons*. 1974, Vol. 27, No. 3, s. 19-31. [online. 30. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/41403854?searchText=national+pact+lebanon&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dnational%2Bpact%2Blebanon%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3Ac1a2f1b4f9cfc2100a2effd95a93b739&seq=1

FERRIS, E., KIRISCI, K.: *The Consequences of Chaos: Syria's Humanitarian Crisis and the Failure to Protect*. Brooking Institution Press, 2016.

FRIEDMAN, T. L.: *From Beirut to Jerusalem*. New York: Anchor Books, 1990.

GABRIEL, R. A.: *Operation Peace for Galilee: The Izraeli-PLO War in Lebanon*. New York: Hill and Wang, 1984.

GEUKJIAN, O.: *Lebanon after the Syria Withdrawal: External Intervention, Power-Sharing and Political Instability*. New York: Routledge, 2017.

CHAHAL, N.: In: *Reconciliation, reform and resilience. Positive peace for Lebanon*. London: Conciliation Resources, 2012.

ISMAEL, J. S., ISMAEL, T. Y., PERRY, G.: *Government and Politics of the Contemporary Middle East*. New York: Routledge, 2016.

JÍRŮ, L.: *Vliv šiiitského duchovenstva na politiku a společnost*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2017.

KHALIF, S.: *Civil and Uncivil Violence in Lebanon. A History of the Internalization of Communal Conflict*. Columbia University Press, 2002.

KROPÁČEK, L.: In: GEBERT, J. a kol.: *Ve stínu islámu: menšinová náboženství na blízkém východě*. Praha: Vyšehrad, 2016.

KURTULUS, E. N.: ‚The Cedar Revolution‘: Lebanese Independence and the Question of Collective Self-Determination. *British Journal of Middle Eastern Studies*. 2009, Vol. 36, No 2, s. 195-214. [online: 8. 2. 2022] Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/40593253>

LEWIS, B.: *Dějiny Blízkého východu*. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2002.

MAKDISI, K.: Reconsidering the Struggle over UNIFIL in Southern Lebanon. *Journal of Palestine Studies*. 2014, Vol. 43, No. 2, s. 24-41. [online 9. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1525/jps.2014.43.2.24>

MALIK, H. C.: *Between Damascus and Jerusalem: Lebanon and Middle East Peace*. Washington: Washington Institute for Near East Policy, 1997.

NERGUIZIAN, A.: The Lebanon-Syria Insecurity Nexus. *Center for Strategic and International Studies*. 2014, s. 13-33. [online 14. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/resrep37785.4?searchText=lebanon&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dlebanon%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3Aabfa8c98e600af6d33d13309282da78e&seq=1

NORTON, A. R.: *Hezbollah*. New Jersey: Princeton University Press, 2018.

OSOEGAWA, T.: *Syria and Lebanon: International Relations and Diplomacy in Middle East*. London: Taylor & Francis, 2013.

PONÍŽILOVÁ, M.: In: JEŽOVÁ, M., BURGROVÁ, H. (eds.): *Současný blízký východ. Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2011. s. 91-117.

PONÍŽILOVÁ, M.: *Regionální řád a mocnosti Blízkého východu: formování blízkovýchodního řádu na pozadí soupeření regionálních mocností v letech 1945-2015*. Praha: Dokořán, 2016.

RABIL, R. G.: *Embattled Neighbors, Syria, Israel and Lebanon*. London: Lynne Rienner Publishers, 2003.

RABIL, R. G.: *Religion, National Identity, and Confessional Politics in Lebanon: The Challenge of Islamism*. New York: Palgrave Macmillan, 2011.

RABIL, R. G.: *Sectarism in Lebanon: From Apoliticism to Transnational Jihadism*. Washington: Georgetown University Press, 2014.

RABIL, R. G.: *The Syrian Refugees Crisis in Lebanon: The Double Tragedy of Refugees and Impacted Host Communities*. London: Lexington Books, 2016.

RAMADAN, I.: In: KRÍŽEK, D., TARANT, Z., et al.: *Arabské jaro – příčiny, průběh, důsledky. II. díl, Sýrie a Arabský poloostrov*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2014. s. 134-219.

SALLOUKH, B. F.: *The Politics of Sectarianism in Postwar Lebanon*. London: Pluto Press, 2015.

SHANAHAN, R.: *The Shi'a of Lebanon. Clans, Parties and Clerics*. London – New York: I. B. Tauris, 2005.

ŠABACKÁ, Y.: *Konflikt a politika velmocí na blízkém východě. Libanon – bitevní pole velmocí*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011.

ŠABACKÁ, Y.: In: PECHA, L. (ed.): *Blízký východ v současném světě II*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. s. 70-86.

TRABOULSI, F.: *A History of Modern Lebanon*. London: Pluto Press, 2012.

YOUNG, W., STEBBINS, D., FREDERICK, B. A., AL-SHAHERY, O.: *Spillover from Conflict in Syria into Lebanon*. California: RAND Corporation, 2014.

Internetové zdroje

About the STL. *Special Tribunal for Lebanon*. [online]. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.stl-tsl.org/en/about-the-stl>

AJROUDI, A.: Hezbollah, Amal and allies biggest winners in Lebanon elections. *Al-Jazeera*. [online]. 8. 5. 2018. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2018/5/8/hezbollah-amal-and-allies-biggest-winners-in-lebanon-elections>

AJROUDI, A., CHUGHTAI, A.: Lebanon elections 2018: Politics as usual. *Al-Jazeera*. [online]. 2. 5. 2018. [cit. 26. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/features/2018/5/2/lebanon-elections-2018-politics-as-usual>

ARANKI, D., KALIS, O.: In: The Syria crisis, displacement and protection. *FMR*. [online]. 2014. [cit. 2. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.fmreview.org/sites/fmr/files/FMRdownloads/en/syria/syria.pdf>

ARNOLD, M.: Understanding the Dynamics of Lebanon's Protest Movement. *TRT World Research Centre*. [online]. 2020. [cit. 28. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.academia.edu/41710717/Understanding_the_Dynamics_of Lebanons_Protest_Movement

As Syrian crisis deepens, UNHCR and neighbouring states press for greater international assistance. *UN News*. [online]. 4. 9. 2013. [cit. 13. 3. 2022]. Dostupné z: <https://news.un.org/en/audio/2013/09/582312>

Assad re-elected in wartime election. *Al-Jazeera*. [online]. 5. 6. 2014. [cit. 13. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2014/6/5/assad-re-elected-in-wartime-election>

Assessment of the Syria refugees in Lebanon and their employment profile. *International Labour Organization*. [online]. 1. 4. 2014. [cit. 4. 3. 2022]. Dostupné z: http://www.ilo.org/beirut/publications/WCMS_240134/lang--en/index.htm

ASSI, A.: International Politics of Syria Refugee Return: The Case of Lebanon. *Middle East Institute*. [online]. 20. 8. 2019. [cit. 25. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.mei.edu/publications/international-politics-syrian-refugee-return-case-lebanon>

ASSI, A.: Lebanon 2016: Reshuffling of Political Alliances and Vulnerable Political Compromises. *European Institute of the Mediterranean*. [online]. [cit. 13. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.iemed.org/publication/lebanon-2016-reshuffling-of-political-alliances-and-vulnerable-political-compromises/>

ASSI, A.: The Sectarian Dimension of the Syrian Civil War and Lebanese-Syrian Relations. *Middle East Institute*. [online]. 16. 7. 2018. [cit 14. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.mei.edu/publications/sectarian-dimension-syrian-civil-war-and-lebanese-syrian-relations>

Ayyash case (STL-18-10). *Special Tribunal for Lebanon*. [online]. [cit. 29. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.stl-tsl.org/en/the-cases/stl-18-10>

Ayyash et al. (STL-11-01). *Special Tribunal for Lebanon*. [online]. [cit. 29. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.stl-tsl.org/en/the-cases/stl-11-01>

AZHARI, T.: Why is the upcoming year crucial for Lebanon? *The Daily Star*. [online]. 31. 12. 2018. [cit. 28. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.pressreader.com/lebanon/the-daily-star-lebanon/20181231/281556586950614>

BARRINGTON, L., AL-KHALIDI, S.: Lebanon will coordinate refugee returns to Syria only with U.N.: PM. *Reuters*. [online]. 14. 7. 2017. [cit. 28. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-lebanon-syria-idUSKBN19Z1M4>

DETTMER, J.: Lebanon's Politicians Want Syrian Refugees to Leave. *VOA News*. [online]. 27. 8. 2019. [cit. 4. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.voanews.com/a/middle-east_lebanons-politicians-want-syrian-refugees-leave/6174672.html

DZIADOSZ, A.: Lebanon grapples with ghosts of a bloody past amid influx of Syrian refugees. *Al-Arabiya News*. [online]. 7. 2. 2013. [cit. 22. 3. 2013]. Dostupné z: <https://english.alarabiya.net/perspective/2013/02/07/Lebanon-grapples-with-ghosts-of-a-bloody-past-amid-influx-of-Syrian-refugees>

EDINE, S. T.: Lebanese cannot imagine Ayyash, Hezbollah's 'the ghost', did it alone. *The Arab Weekly*. [online]. 24. 8. 2020. [cit. 28. 3. 2022]. Dostupné z: <https://theArabweekly.com/lebanese-cannot-imagine-ayyash-hezbollahs-ghost-did-it-alone>

EINAV, O.: The Presidential Crisis in Lebanon: Temporary Danger or Sign of Destructive Rift? *The Institute for National Security Studies*. [online]. 22. 6. 2014. [cit. 28. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.inss.org.il/publication/the-presidential-crisis-in-lebanon-temporary-danger-or-sign-of-a-destructive-rift/>

EL DAHAN, M.: Lebanon's former PM Diab says he gave up shares company mentioned pandora papers. *Reuters*. [online]. 4. 10. 2021. [cit. 28. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/middle-east/lebanons-former-pm-diab-says-he-gave-up-shares-company-mentioned-pandora-papers-2021-10-04/>

FRANKHAUSER, D., LICHAA, O.: Hezbollah in 2011. *International institute for Counter-Terrorism*. [online]. 26. 1. 2012. [cit. 14. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.ict.org.il/Article/1084/Hezbollah%20in%202011#gsc.tab=0>

GEHA, C.: Political Complexities of Return: Syrian Refugees in Lebanon. [online]. 14. 5. 2019. [cit. 4. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.mei.edu/publications/political-complexities-return-syrian-refugees-lebanon>

GEHA, C.: The Syrian Refugee Crisis and Lebanon's Endemic Deadlocks: Trading Reform for Resilience. *Middle East Institute*. [online]. 17. 3. 2016. [cit. 22. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.mei.edu/publications/syrian-refugee-crisis-and-lebanons-endemic-deadlocks-trading-reform-resilience>

HAINES-YOUNG, J.: From minister to convicted terrorist: The rise and fall of Michel Samaha. *Al-Arabiya News*. [online]. 9. 4. 2016. [cit. 21. 3. 2022]. Dostupné z: <https://english.alarabiya.net/features/2016/04/09/From-Minister-to-convicted-Terrorist-The-rise-and-fall-of-Michel-Samaha>

HALLDORSSON, H.: Syrian children forced to quit school, marry early to survive. *UNICEF*. [online]. 23. 1. 2017. [cit. 26. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.unicef.org/stories/syrian-children-forced-quit-school-marry-early-survive>

HALLDORSSON, H.: Syrian refugee children in Lebanon at risk child labour, missing out on education. *UNICEF*. [online]. 30. 1. 2017. [cit. 26. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.unicef.org/stories/syrian-refugee-children-lebanon-at-risk-of-child-labour>

HAYEK, M.: Was Lebanon's Michel Samaha 'tried' before his trial? *Al-Arabiya News*. [online]. 3. 5. 2013. [cit. 14. 3. 2022]. Dostupné z: <https://english.alarabiya.net/views/2013/05/03/Was-Lebanon-s-Michel-Samaha-tried-before-his-trial->

Historie UNHCR. *UNHCR*. [online] 19. 1. 2019. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/234-czo-nashistorie-unhcr-html.html>

History. *Organisation of Islamic Cooperation*. [online]. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.oic-oci.org/page/?p_id=52&p_ref=26&lan=en

HOUSSARI, N.: The return of Syrian refugees key topic in Cavusoglu's talks in Lebanon. *Arab News*. [online]. 16. 11. 2021. [cit. 3. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.arabnews.com/node/1969436/middle-east>

CHEHAYEB, K.: Lebanon: Najib Mikati named new prime minister-designate. *Al-Jazeera*. [online]. 26. 7. 2021. [cit. 28. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2021/7/26/mikati-appointed-lebanons-new-pm-designate>

CHEHAYEB, K.: Lebanon's PM-designate Saad Hariri resigns as crisis escalates. *Al-Jazeera*. [online]. 15. 7. 2021. [cit. 28. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2021/7/15/lebanon-pm-designate-saad-hariri-resigns-as-crisis-escalates>

Impact of COVID-19 on Syrian refugees and host communities in Jordan and Lebanon. *International Labour Organization*. [online]. 2020. [cit. 27. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---arabstates/---ro-beirut/documents/briefingnote/wcms_749356.pdf

ISMAEL, M., SABBAGH, H.: Presidential elections took place in 43 embassies, voter turnout over 95 per cent. *SANA*. [online]. 2. 6. 2014. [cit. 22. 3. 2022]. Dostupné z: <http://sana.sy/en/?p=2667>

JONES, S. G., MARKUSEN, M. B.: The Escalating Conflict with Hezbollah in Syria. *Center for Strategic & International Studies*. [online]. 20. 6. 2018. [cit. 13. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.csis.org/analysis/escalating-conflict-hezbollah-syria>

KAYALI, Y.: Syrian refugees in Lebanon need help and protection, not more pressure to leave. *The New Humanitarian*. [online]. 18. 1. 2022. [cit. 28. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.thenewhumanitarian.org/opinion/2022/1/18/Syrian-refugees-Lebanon-help-protection-pressure-leave>

Lebanese army kills 11 militants near Syria border. *Al-Arabiya News*. [online]. 2. 8. 2014. [cit. 22. 3. 2022]. Dostupné z: <https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2014/08/02/Syria-rebels-storm-Lebanon-police-post-kill-two->

Lebanese city welcomes Syrian refugees. *Al-Jazeera*. [online]. 7. 4. 2012. [cit. 4. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2012/4/7/lebanese-city-welcomes-syrian-refugees>

Lebanon demands Saudi Arabia return Prime Minister Saad Hariri. *Deutsche Welle*. [online]. 11. 11. 2017. [cit. 23. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/lebanon-demands-saudi-arabia-return-prime-minister-saad-hariri/a-41336397>

Lebanon funeral end in violence. *Al-Jazeera*. [online]. 22. 10. 2022. [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2012/10/22/lebanon-funeral-ends-in-violence>

Lebanon frees anti-Assad activist. *Al-Jazeera*. [online]. 22. 5. 2012. [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2012/5/22/lebanon-frees-anti-assad-activist>

Lebanon: Michel Aoun elected president, ending two-year stalemate. *BBC News*. [online]. 31. 10. 2016. [cit. 28. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-37821597>

Lebanon PM resign after cabinet deadlock. *Al-Jazeera*. [online]. 23. 3. 2013. [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2013/3/23/lebanon-pm-resigns-after-cabinet-deadlock>

Lebanon tense after bomb kills security chief. *Al-Jazeera*. [online]. 20. 10. 2012. [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2012/10/20/lebanon-tense-after-bomb-kills-security-chief>

Lebanon to stay open for Syrian refugees but wants help. *Al-Arabiya news*. [online]. 4. 1. 2013. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://english.alarabiya.net/News/2013/01/04/Lebanon-to-stay-open-for-Syrian-refugees-but-wants-help>

Lebanon's PM signs bill to lift immunity in Beirut blast case. *The Arab Weekly*. [online]. 8. 10. 2021. [cit. 26. 3. 2022]. Dostupné z: <https://thearabweekly.com/lebanons-pm-signs-bill-lift-immunity-beirut-blast-case>

MOUBAYED, S.: Syria political influence beats the odds, again, in Lebanon. *The Arab Weekly*. [online]. 14. 4. 2019. [cit. 27. 3. 2022]. Dostupné z: <https://thearabweekly.com/syria-political-influence-beats-odds-again-lebanon>

MURRAY, R.: Shelling continues for some Syrian refugees. *Al-Jazeera*. [online]. 3. 11. 2013. [cit. 22. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/features/2013/11/3/shelling-continues-for-some-syrian-refugees>

NERGUIZIAN, A.: The Lebanese Armed Forces, Hezbollah and the Race to Defeat ISIS. *Center for Strategic & International Studies*. [online]. 31. 7. 2017. [cit. 22. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.csis.org/analysis/lebanese-armed-forces-hezbollah-and-race-defeat-isis>

PERRY, T.: The assassination of Lebanon's Hariri and its aftermath. *Reuters*. [online]. 17. 8. 2020. [cit. 30. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/uk-lebanon-tribunal-hariri-assassination-idUKKCN25D1M9>

PERRY, T.: Hardship deepens amidst Syria's frozen conflict. *Reuters*. [online]. 13. 2. 2022. [cit. 22. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/middle-east/hardship-deepens-amidst-syrias-frozen-conflict-2022-02-13/>

PERRY, T.: Lebanon's Hariri says no sect has exclusive right to ministries. *Reuters*. [online]. 16. 8. 2020. [cit. 30. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-lebanon-crisis-government-hariri-idUSKBN2671JY>

Profile: Najib Mikati. *BBC*. [Online]. 25. 1. 2011. [cit. 12. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-12277773>

Profiling the Vulnerability of Palestine Refugees from Syria Living in Lebanon. *UNRWA*. [online]. 8. 10. 2015. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.unrwa.org/sites/default/files/final2_6_october_final_version_-_profiling_the_vulnerability_of_prs_in_lebanon_-_assesment.pdf

RUHAYEM, R.: Syrian elections: Refugees in Lebanon face dilemma. *BBC News*. [online]. 3. 6. 2014. [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/av/world-middle-east-27671672>

SAAB, B. Y.: Hezbollah after Lebanon's elections. *Middle East Institute*. [online]. 3. 5. 2018. [cit. 27. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.mei.edu/publications/hezbollah-after-lebanons-elections>

SAAD, H., GLADSTONE, R.: Border Fighting Intensifies Between ISIS and Lebanon. *The New York Times*. [online]. 4. 8. 2014. [cit. 22. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2014/08/05/world/middleeast/isis-lebanon-syria.html>

SABBAGH, M.: Lebanon's Cabinet Crisis and Syria Spillover. *The SAIS Europe Journal*. [online]. 24. 4. 2014. [cit. 17. 2. 2022]. Dostupné z: http://digilib.mercubuana.ac.id/manager/t!@file_artikel_abstrak/Isi_Artikel_174991589140.pdf

SALA, D.: The Syrian women and girls sold into sexual slavery in Lebanon. *Al-Jazeera*. [online]. 11. 2. 2020. [cit. 30. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/features/2020/2/11/the-syrian-women-and-girls-sold-into-sexual-slavery-in-lebanon>

SALEM, P.: Hariri announces another flawed government, but don't walk away from Lebanon. *Middle East Institute*. [online]. 31. 1. 2019. [cit. 26. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.mei.edu/publications/hariri-announces-another-flawed-government-dont-walk-away-lebanon>

SALIM, R.: Testimony I "Lebanon: Assessing Political Paralysis, Economic Crisis and Challenges for U.S. Policy." *Middle East Institute*. [online]. 29. 7. 2021. [cit. 4. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.mei.edu/publications/testimony-lebanon-assessing-political-paralysis-economic-crisis-and-challenges-us>

SHAHEEN, K.: Life goes from bad to worse for Syrians after Lebanon tightens border controls. *The Guardian*. [online]. 12. 5. 2015. [cit. 27. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2015/mar/12/syrians-lebanon-border-controls-un-refugee>

STL bulletin: August/September 2018. *Special Tribunal for Lebanon*. [online]. [cit. 13. 3. 2022]. Dostupné z: [https://www.stl-tsl.org/sites/default/files/bulletin/20181026 - STL Bulletin Aug-Sep 2018 EN.pdf](https://www.stl-tsl.org/sites/default/files/bulletin/20181026_-_STL_Bulletin_Aug-Sep_2018_EN.pdf)

STL bulletin: February 2018. *Special Tribunal for Lebanon*. [online]. [cit. 27. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.stl-tsl.org/sites/default/files/bulletin/STL_February_2018_Bulletin.pdf

STL bulletin: September/December 2020. *Special Tribunal for Lebanon*. [online]. [cit. 28. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.stl-tsl.org/sites/default/files/bulletin/20210217%20-%20STL%20Bulletin%20Sep-Dec%202020%20EN.pdf>

Syria crisis: Lebanon parliament postpones elections. *BBC News*. [online]. 31. 5. 2013. [cit. 5. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-22733599>

Syrian refugees fear deportation from Lebanon. *Deutsche Welle*. [online]. 6. 6. 2014. [cit. 4. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/syrian-refugees-fear-deportation-from-lebanon/a-17689817>

Syrian refugees profoundly hit by COVID-19 economic downturn. *UNHCR*. [online]. 16. 6. 2020. [cit. 28. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/news/briefing/2020/6/5ee884fb4/syrian-refugees-profoundly-hit-covid-19-economic-downturn.html>

TODMAN, W.: Lebanon's New Government. *Center for Strategic & International Studies*. [online]. 10. 9. 2021. [cit. 29. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.csis.org/analysis/lebanons-new-government>

UN-Arab League envoy and Syrian opposition leader hold talks in Cairo. *UN News*. [online]. 11. 2. 2013. [cit. 13. 3. 2022]. Dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2013/02/431732-un-arab-league-envoy-and-syrian-opposition-leader-hold-talks-cairo>

UN: Syrian refugees in Lebanon struggle to survive amid worst socioeconomic crisis in decades. *UNHCR*. [online]. 29. 9. 2021. [cit. 25. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/news/press/2021/9/615430234/un-syrian-refugees-lebanon-struggle-survive-amid-worst-socioeconomic-crisis.html?query=syrian%20refugees>

UNICEF ve světě. *UNICEF*. [online]. [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.unicef.cz/o-nas/>

Update on UNHCR's operations in the Middle East and North Africa. *UNHCR*. [online]. 28. 2. 2022. [cit. 26. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/excom/standcom/6228a5bb4/mena.html?query=Syrian%20refugees%202020%20in%20lebanon>

VOHRA, A.: Lebanon finally has a New Government. What's on its agenda? *Al-Jazeera*. [online]. 1. 2. 2019. [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/economy/2019/2/1/lebanon-finally-has-a-new-government-whats-on-its-agenda>

VOHRA, A.: Syrian refugees' plight in Lebanon 10 years after the uprising. *Al-Jazeera*. [online]. 19. 3. 2021. [cit. 25. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2021/3/19/syrian-refugees-in-lebanon-ten-years-after-the-uprising>

Who are the pro-Assad militias in Syria? *Middle East Eye*. [online]. 25. 9. 2015. [cit. 13. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.middleeasteye.net/news/who-are-pro-assad-militias-syria>

Who We Are. *The Legal Agenda*. [online]. [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://english.legal-agenda.com/about-us/>

Who We Are. *UNRWA*. [online]. [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.unrwa.org/who-we-are>

Who we are. *WFP*. [online]. [cit. 10. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.wfp.org/who-we-are>

Why has the Syrian war lasted 11 years? *BBC News*. [online]. 15. 3. 2022. [cit. 4. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-35806229>

YAN, V., ANDERSON, F.: STL mandate extended a further three years. *The Daily Star*. [online]. 23. 12. 2017. [cit. 13. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.pressreader.com/lebanon/the-daily-star-lebanon/20171223/281569471094055>

حزب الله: روايته للحرب السورية و المسألة المذهبية. مركز الخزيرة للدراسات. [online]. 28. 12. 2017. [cit. 25. 2. 2022]. Dostupné z: https://studies.aljazeera.net/ar/reports/2017/12/1-171228102923122.html?fbclid=IwAR35DGasr7EAEgcjgfFllKdjgUriNAuMxyOsSmONHLNTy10hEdW4PO_3vrs

Dohody, rezoluce, aj.

Baabda Declaration. *UN*. [online 1. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Lebanon%20S%202012%20477.pdf>

Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees. *UNHCR*. [online 30. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/3b66c2aa10>

Doha Agreement 'On the Results of the Lebanese National Dialogue Conference'. *UN*. [online 1. 4. 2022]. Dostupné z: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/Lebanon_DohaAgreement2008_Engl.pdf

Election Law 44/2017. [online 26. 3. 2022]. Dostupné z: <https://lebanon.ec-undp-electoralassistance.org/wp-content/uploads/sites/11/2018/10/ec-undp-jft-lebanon-resources-references-elections-law-44-2017-en-1.pdf>

Resolution 1559 (2004). *UN*. [online 1. 4. 2022]. Dostupné z: <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1559>

Resolution 1701 (2006). *UN*. [online 2. 4. 2022]. Dostupné z: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/IL-LB_060814_SCR1701.pdf

The Lebanese Electoral System. *IFES*. [online 2. 4. 2012]. Dostupné z: https://www.ifes.org/sites/default/files/ifes_lebanon_esb_paper030209_0.pdf

The Taif Agreement. *UN*. [online. 4. 3. 2022]. Dostupné z: [https://www.un.int/lebanon/sites/www.un.int/files/Lebanon/the_tauf_agreement_english_version .pdf](https://www.un.int/lebanon/sites/www.un.int/files/Lebanon/the_tauf_agreement_english_version.pdf)

Treaty of Brotherhood, Cooperation and Coordination Between the Syrian Arab Republic and the Lebanese Republic. *UN*. [online. 3. 4. 2022]. Dostupné z: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/LB-SY_910522_TreatyBrotherhoodCooperationCoordination.pdf

RESUMÉ

Although Lebanon is one of the countries in the Middle Eastern region, it has always been much different from its neighbours. The behavior of Lebanese political parties is influenced by the internal party organization and the alliance of some political parties with other countries. The main object of this work is to introduce the effects of the Syrian conflict on Lebanese political stability between 2011 and 2021.

At the start the thesis presents relations between Syria and Lebanon since the Lebanese Civil War. During this period Syria influenced the Lebanese political scene and pushed its allies and Syria was military present in the country until 2005. The going of the Syrian army bring about the division of the Lebanese political scene into March 8 Alliance took the pro-Syrian attitude and March 14 Alliance on the contrary it took anti-Syrian attitude which negatively affected the country's political stability.

The second chapter is about the beginning of the Syrian conflict and its effects on Lebanon. Due to the beginning of the Syrian conflict came many Syrian refugees to Lebanon, who became a burden in the following years. The following chapter is about the involvement of Hezbollah to War in Syria and continuing refugee crisis, which caused political instability in Lebanon. From 2013 to 2016 the country had no functional government or president. This stalemate resulted in coordination between the Lebanese political parties and Syria itself. The last chapter deals with the period between 2017 and 2021 as the conflict in Syria subsided. March 8 Alliance and March 14 Alliance have not been able to agree on the safe return of Syrian refugees. In addition, Lebanon had other serious problems, which contributed to another political crisis between 2019 and 2021.

The thesis presents the overviews of recent year's relations between Syria and Lebanon. To sum up, this diploma thesis shows a complete overview of the main effects of the Syrian conflict on Lebanese political stability. This text could serve to raise awareness of this unique country.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1:

Plakát prezidenta Michela [°]Aúna v křesťanské čtvrti Bejrútu al-Ašrafíja.

Autor: Lenka Morgensternová, 2017.

Příloha č. 2:

Sa'ad al-Hariri.²⁸³

²⁸³ HOUSSARI, N.: Hariri urges Arab: 'Do not give up on Lebanon'. *Arab News*. [online]. 3. 2. 2021. [cit. 10. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.arabnews.com/node/1803341/middle-east>

Příloha č. 3:

Nadžib Míqátí.²⁸⁴

²⁸⁴ Lebanon's PM signs bill to lift immunity in Beirut blast case. *The Arab Weekly*. [online]. 8. 10. 2021. [cit. 10. 4. 2022]. Dostupné z: <https://thearabweekly.com/lebanons-pm-signs-bill-lift-immunity-beirut-blast-case>

Прілога ч. 4:

Hasan Nasrallah.²⁸⁵

²⁸⁵ Hezbollah chief Nasrallah threatens Israel with retaliation after Beirut drone ‘attack’. *Middle East Eye*. [online]. 25. 8. 2019. [cit. 10. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.middleeasteye.net/news/hezbollah-chief-nasrallah-threatens-israel-retaliation-after-beirut-drone-attack>

Příloha č. 5:

Vlevo na fotografii budova parlamentu v Bejrútu, vpravo hodinová věž.

Autor: Lenka Morgensternová, 2017.

Příloha č. 6:

Obydlí syrských uprchlíků v Libanonu.²⁸⁶

²⁸⁶ NAGGAR, M.: Syrian refugees fear deportation from Lebanon. *Deutsche Welle*. [online]. 6. 6. 2014. [cit 10. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/syrian-refugees-fear-deportation-from-lebanon/a-17689817>

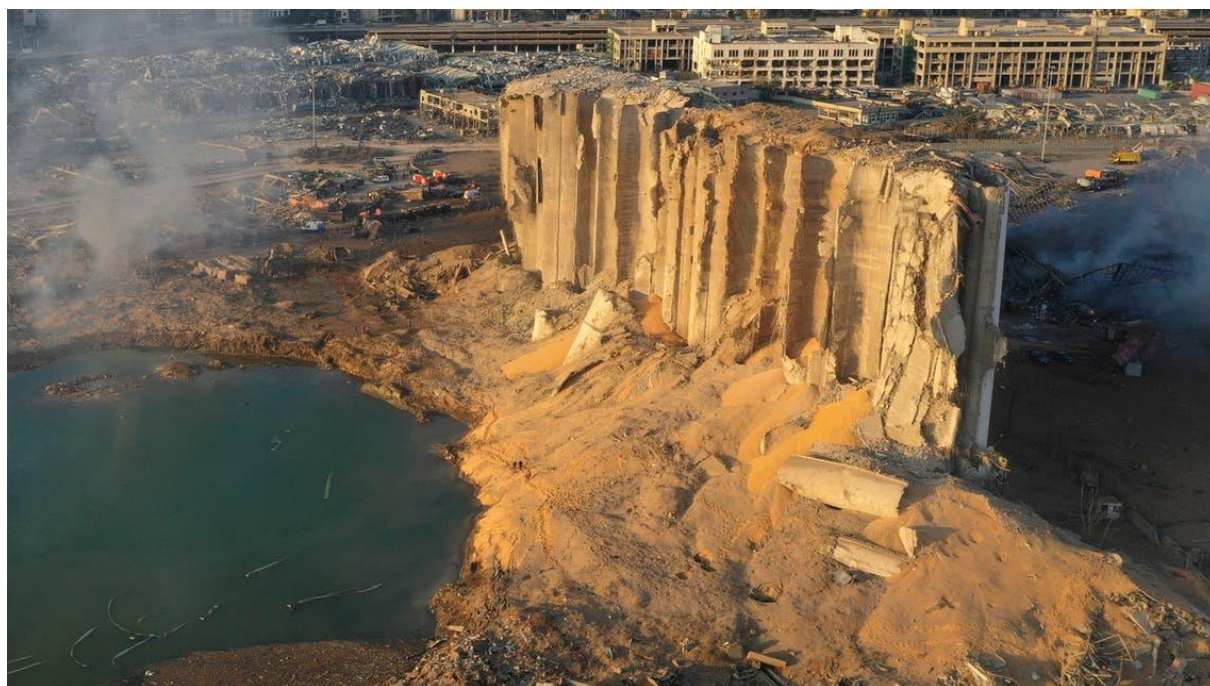
Příloha č. 7:

Říjnové protesty v Bejrútu roku 2019.²⁸⁷

²⁸⁷ ARNOLD, M.: Understanding the Dynamics of Lebanon's Protest Movement. *TRT World Research Centre*. [online]. 2020. [cit. 10. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.academia.edu/41710717/Understanding_the_Dynamics_of_Lebanons_Protest_Movement

Příloha č. 8:

Bejrútské přístaviště po srpnovém výbuchu roku 2020.²⁸⁸

²⁸⁸ KUMAR, N. P. K.: Beirut explosion: Kuwait to rebuild the destroyed wheat silos at the Lebanese port. *Al-Arabiya News*. [online]. 23. 8. 2020. [cit. 10. 4. 2022]. Dostupné z: <https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2020/08/23/Kuwait-to-rebuild-the-destroyed-wheat-silos-in-the-port-of-Beirut-says-envoy>

Příloha č. 9:

„Než zemřu, chci Libanon. Poučme se z minulosti.”

Autor: Karolína Hanzlová, 2019.